

JAARVERSLAG EN JAARREKENING 2016

RECREATIESCHAP DRENTHE

JAARVERSLAG Recreatieschap Drenthe 2016

INHOUD

Jaarverslag 2016	5
Bericht van het Dagelijks Bestuur	9
1. Inleiding	9
2. Taken	10
3. Fonds voor Recreatie en Toerisme	13
4. AORTA	13
5. Doelmatigheid en Rechtmatigheid	14
6. Communicatie	14
7. Resultaat van het boekjaar	15
8. Voorstel tot vaststelling van de jaarrekening	15
Programmaverantwoording	16
1. Personeel	16
2. Huisvesting	16
3. Onderhoud	16
4. Overige	16
5. Bestuur	17
6. Fonds voor Recreatie en Toerisme	17
7. Projecten	17
8. Toekomstverwachting	24
Verplichte paragrafen	25
1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	25
2. Financiering	27
3. Verbonden partijen	28
4. Grondbeleid	28
5. Bedrijfsvoering	28
Jaarrekening 2016	29
Balans	30
Programmarekening	30
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	32
1. Inleiding	32
2. Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening	32
Toelichting op de balans	35
Toelichting op de programmarekening	41
Controleverklaring	52
1. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	53
Bijlagen	57
1. Investeringsstaat	58
2. Bijdrage gemeenten in de exploitatiekosten	59
3. Bijdrage gemeenten in het fonds Recreatie en Toerisme	60
4. Projecten	61
5. Fonds Recreatie en Toerisme	72
6. Bestemmingsreserve fonds Recreatie en Toerisme	78
7. Wet Normering Topinkomens	79

JAARVERSLAG 2016

DAAROM RECREATIESCHAP DRENTH

SINDE 1998 IS RECREATIESCHAP DRENTH GESPECIALISEERD IN RECREATIE EN TOERISME. WIJ ADVISEREN BESTUURDERS, OVERHEDEN EN ONDERNEMERS. DAARNAAST ZETTEN WIJ ONZE JARENLANGE ERVARING IN BIJ CONCEPTONTWIKKELING, REALISATIE EN EXPLOITATIE VAN PROJECTEN EN ROUTESTRUCTUREN. WE SNAPPEN HOE BESTUURLIJKE PROCESSEN LOPEN EN GAAN ACTIEF DE RECREATIEMARKT OP. ZO CREËREN WE KANSEN VOOR ONZE OPDRACHTGEVERS, MOGELIJKHEDEN VOOR DE ONDERNEMERS EN RESULTATEN VOOR DE RECREANTEN EN TOERISTEN .

Recreatieschap Drenthe

Missie

Het Recreatieschap Drenthe is een gemeenschappelijke regeling waar alle Drentse Gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf aan deelnemen. Doel is een actief en vooral effectief beleid te ontwikkelen ter versterking van de toeristisch/recreatieve sector in het werkgebied. De onderlinge samenwerking is een voorwaarde om tot dit beleid te komen. Immers een toerist/recreant kent geen grenzen.

Het Recreatieschap Drenthe is uniek in Nederland als samenwerkingsverband van alle Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf. Het Recreatieschap Drenthe richt zich op coördinatie, advisering, plan- en projectontwikkeling, uitvoering en beheer.

Daarnaast werkt het Recreatieschap Drenthe nauw samen met vele organisaties als Recron Drenthe, KHN afdeling Drenthe, Marketing Drenthe, Stichting Drents Internetplatform, NTFU, ANWB, IVN, provincies, Staatsbosbeheer, Wielerplatform en vele anderen.

Juist deze samenwerking is binnen het complexe speelveld van de sector van belang.

**Recreatieschap Drenthe
Brink 4b
7981 BZ DIEVER
www.recreatieschapdrenthe.nl**

1. Inleiding

De aantrekkelijkheid van de provincie als toeristische bestemming komt tot uitdrukking in de vele miljoenen dagjesmensen en verblijfsgasten die Drenthe jaarlijks weten te vinden. Veel bezoekers, hetgeen leidt tot een omvangrijke toeristische sector.

Tweejaarlijks laat het Recreatieschap Drenthe onderzoek doen naar de omvang en de ontwikkelingen van de sector. In december 2016 zijn de uitkomsten hiervan (betreffende het jaar 2015) bekend gemaakt (uitgevoerd door Ecorys Nederland BV).

Geconcludeerd kan worden dat de toeristische sector in Drenthe weer opveert na een aantal moeilijker jaren. Er worden weer meer overnachtingen geboekt in een van de vele logiesaccommodaties in de provincie, terwijl ook de dagtochtenmarkt een stimulans heeft gekregen. Bezoekers aan de provincie, maar ook eigen inwoners, zijn bovendien weer bereid om meer geld uit te geven binnen de sector. De bestedingen nemen hierdoor toe, hetgeen ook doorwerkt in de werkgelegenheid, al blijven ondernemers in Drenthe net als elders voorzichtig met het aannemen van nieuw personeel. De toeristische sector in Drenthe is derhalve weer in beweging.

Economisch belang

Een toename van zowel het aantal dagtochten, als het aantal overnachtingen in het duurdere luxere segment heeft ervoor gezorgd dat de aan toerisme toe te schrijven omzet sterk is gestegen. **In 2015 werd in totaal ruim 1 miljard euro omgezet bij bedrijven uit de sector in de provincie Drenthe.** In het Friese Ooststellingwerf werd aanvullend nog zo'n 57 miljoen omzet gegenereerd.

Niet alleen hebben de campings, attractieparken, hotels, zwembaden en bungalowparken belang bij toerisme; toerisme is ook van belang voor de leefbaarheid in het landelijk gebied. Veel winkels en voorzieningen in de diverse Drentse dorpen zouden geen bestaansrecht meer hebben zonder de bestedingen van de toerist/recreant.

De stijgende omzet vanuit het toerisme zorgde ook voor een toename van werkgelegenheid. Het gaat hierbij zowel om de directe als de afgeleide werkgelegenheid bij toeristische bedrijven. Te denken valt onder andere aan werkgelegenheid bij verblijfsaccommodaties en attracties, maar ook de lokale middenstand en horeca. In 2015 waren er ruim 20.000 personen werkzaam door toeristische bestedingen in Drenthe; **circa 1 op de 9 banen** in de provincie Drenthe komen voort uit de toeristische bestedingen. Indirect, bij de toeleveranciers, komen hier nog eens circa 2.400 banen bij.

Belangrijk is dat de verblijfsrecreatie blijft bieden hetgeen de hedendaagse consument vraagt. De recreatiesector moet in haar volle breedte er alles aan doen om zijn economische vitaliteit te behouden. Aandacht voor rentabiliteit en een meer efficiënte en effectieve bedrijfsvoering blijft nodig.

Inzet gemeenten

Dit economische belang van toerisme voor de Drentse economie in het algemeen en voor de eigen inwoners in het bijzonder vraagt om een actief beleid van de gemeenten. Het behoud c.q. zorgen voor groei van de toeristische bedrijvigheid gaat niet vanzelf. Gemeenten zullen dan ook met nadruk een actief economisch beleid moeten voeren ten aanzien van de toeristisch/recreatieve sector om daarmee de werkgelegenheid en de vitaliteit van de regionale economie te waarborgen. Het is van belang dat de politiek sterk blijft focussen op toerisme en recreatie in Drenthe en Ooststellingwerf.

In het licht van de sterke bezuinigingen die de laatste jaren hebben plaatsgevonden is het zaak stil te staan bij de noodzaak tot publieke investeringen die het toerisme stimuleren. In deze sector is de economische effectiviteit voor een belangrijk deel mede afhankelijk van de bereidheid tot publieke betrokkenheid. Betrokkenheid bij de realisatie van infrastructuur, zoals fiets- en wandelpaden, parkeervoorzieningen, bewegwijzering enzovoort, maar tevens ook voorwaardenscheppend ten aanzien van de mogelijkheden van bedrijven voor verdere ontwikkeling.

Afstemming

Afstemming tussen het beleid van de diverse gemeenten via het Recreatieschap Drenthe enerzijds en samenwerking met de diverse andere spelers binnen het werkveld en met name met de ondernemers is de basis voor een goed toeristisch recreatief beleid. Via het Recreatieschap Drenthe kunnen gemeenten actief en adequaat inspelen op de wensen en belangen van de sector en het daardoor versterken van het economisch belang. Daar waar grensoverschrijdende activiteiten plaatsvinden kan hierop via het Recreatieschap Drenthe worden ingespeeld.

2. Taken

Het Recreatieschap Drenthe is een functionele schakel binnen de ontwikkeling van toerisme en recreatie.

De taken van het Recreatieschap Drenthe zijn:

a. Belangenbehartiging

Een voornaam taak van het Recreatieschap Drenthe is de behartiging van belangen van de Drentse gemeenten en de Friese gemeente Ooststellingwerf inzake recreatie en toerisme. Hiertoe wordt door de bestuursleden van het Recreatieschap Drenthe, de directeur en de medewerkers in een groot aantal organisaties, werkgroepen, stuurgroepen en andere overlegplatforms deelgenomen.

De versterking van de communicatie rond toerisme en recreatie is zeker belangrijk. Hiervoor zijn door het Recreatieschap Drenthe een aantal instrumenten ontwikkeld, zoals de recreatiesociëteit (www.recreatiesocieteit.nl), het recreatiecongres (www.recreatiecongres.nl) en de eigen site van het Recreatieschap Drenthe (www.recreatieschapdrenthe.nl).

b. Coördinatie en beleid

Een belangrijk onderdeel van de activiteiten van het Recreatieschap Drenthe is het coördineren van beleid. Dit in relatie tot het toeristisch/recreatieve beleid van de gemeenten, maar ook ten aanzien van de afstemming tussen provinciaal en gemeentelijk beleid en beleid en ontwikkelingen van derden, zoals Natuurbeschermingsorganisaties, Gastvrij Drenthe, Recron enz.

Ook de afstemming rond de grensoverschrijdende zaken hoort hierbij, zoals met Emsland Touristik en de buurprovincies Groningen, Fryslân en Overijssel.

Daarnaast speelt het Recreatieschap Drenthe een belangrijke rol bij de coördinatie van subsidiemiddelen.

c. Routes

Het Recreatieschap Drenthe fungeert voor Drenthe en Ooststellingwerf als het routebureau. Nieuwe bewegwijzerde routes en routesystemen worden door het Recreatieschap Drenthe gerealiseerd en bestaande routes worden in stand gehouden. Recreatieschap Drenthe heeft de taak recreatieve routestructuren te ontwikkelen en te beheren, zodat de recreant volop actief kan genieten van al het moois dat Drenthe en Ooststellingwerf biedt.

Het behouden en versterken van de routenetwerken vraagt continue aandacht. Het huidige netwerk versterken als het gaat om de kwaliteit en de beleving en de bezoeker en inwoner van Drenthe en Ooststellingwerf verleiden om gebruik te maken van de routenetwerken. Om ervoor te zorgen dat de routenetwerken er netjes bijliggen en de routes goed te volgen zijn, rijden er twee onderhoudswagens rond. Deze zorgen voor onderhoud en ontwikkeling van de routenetwerken.

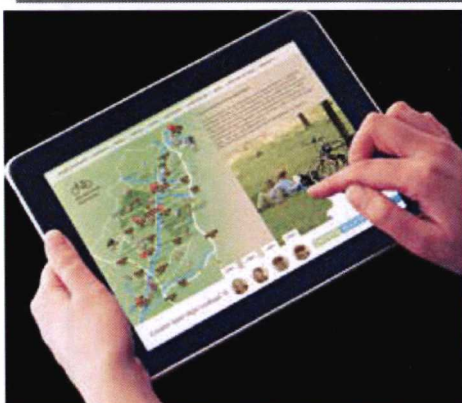
In de gemeente De Wolden is een eerste experiment uitgevoerd met een wandelknooppuntensysteem (circa 1.000 bordjes en 50 knooppunten) hetgeen in 2016 verder is uitgebreid. Daarnaast wordt gewerkt aan de realisatie van wandelknooppuntensystemen in de gemeente Ooststellingwerf, Westerveld en Midden-Drenthe. Het ligt in de bedoeling om in volgende jaren ook andere delen van Drenthe van dit systeem te voorzien.

d. Vaarrecreatie

Het Recreatieschap Drenthe beheert langs de Drentse kanalen een 5 tal toilet-gebouwen voor de recreatievaart, te weten bij Dieverbrug, Havelte, Rogat, Echten en

Hoogersmilde. In 2014 zijn bij genoemde toiletvoorzieningen tevens informatiepanelen en verhalenpalen rond de cultuurhistorie van de Drentse Hoofdvaart en de Hoozeveense vaart geplaatst.

In aansluiting hierop is in 2015 in samenwerking met de gemeenten Meppel, Westerveld, Midden- Drenthe en Assen een E-book ontwikkeld, waarin de Drentse Hoofdvaart en de omgeving wordt toegelicht en ontsloten door een 6-tal fietsroutes. Het E-book werd in 2015 al 1700 keer gedownload. In 2016 is een tweede E-book over het gebied langs de Hoozeveense Vaart/Verlengde Hoozeveense Vaart (Meppel – Emmen) ontwikkeld. Eind 2016 is de ontwikkeling van een E-book over het

Willemskanaal van start gegaan.

e. Planontwikkeling en advies

Toerisme en recreatie zijn beleidsvelden die veel relaties hebben met andere zaken, zoals sport, cultuur, verkeer en vervoer, plattelandsontwikkeling en ruimtelijk beleid. Door het Recreatieschap Drenthe worden verbindingen gelegd met al deze sectoren om tot een goede afstemming en integratie te komen. Hierbij treedt het Recreatieschap Drenthe ook adviserend op richting de gemeenten. Naast algemene adviezen wordt ook richting individuele gemeenten, natuurbeschermingsorganisatie en ondernemersgroepen meegedacht. Het Recreatieschap Drenthe is voorts actief betrokken bij het Internationale Natuurpark Veenland, het Unesco Global Geopark de Hondsrug, Koloniën van Weldadigheid.

Een bijzonder element rond de advisering van bedrijven is in 2014 de instelling door het Recreatieschap Drenthe, in nauwe samenwerking met Gastvrij Drenthe en de provincie Drenthe, van het Recreatie Expertteam. Het team geeft adviezen aan bedrijven die onder meer in de problemen zijn geraakt rond financiën, organisatie en visie. Eind 2016 werden door dit team (waarin circa 30 experts belangeloos participeren) 20 bedrijven ondersteund.

Een vitale recreatiesector is voor Drenthe van groot belang. Samen met de Provincie Drenthe en RECRON is het project 'Vitale Vakantieparken Drenthe' opgestart. Doel van dit project is oplossingen te vinden om vraag en aanbod weer in balans te krijgen.

3. Fonds voor Recreatie en Toerisme

a. Instelling

In 1998 heeft het bestuur van het Recreatieschap Drenthe besloten om te komen tot de vorming van een fonds voor recreatie en toerisme (dit is als zodanig ook verwerkt in de gemeenschappelijke regeling).

Jaarlijks stellen de deelnemende gemeenten een bedrag voor dit fonds beschikbaar gebaseerd op een vaste bijdrage en een bedrag in samenhang met de toeristische overnachtingen (een deel van de toeristenbelasting wordt feitelijk via het Recreatieschap Drenthe direct weer ingezet ter stimulering van de sector). De omvang van het fonds kan daardoor fluctueren. In 2016 was het fonds € 232.728,-- groot.

b. Doelstelling

De doelstelling van het fonds is “het op een effectieve en efficiënte wijze zorgdragen voor vernieuwing en stimulering van recreatie en toerisme in Drenthe in brede zin”. Door de toezegging van een bijdrage uit het fonds kunnen op snelle wijze andere subsidiegelden worden gegenereerd. Zo kan op een alertere wijze worden ingespeeld op wensen vanuit overheden en bedrijfsleven. Projecten die niet of slechts met veel moeite zouden zijn gerealiseerd zijn, door inzet van het fonds, toch uitvoerbaar gebleken. De opzet was dan ook in de afgelopen jaren zeer succesvol. De fondsmiddelen zorgen voor een grote multiplier in relatie tot de inzet van andere (subsidie)middelen.

c. Inzet van het fonds

In de afgelopen periode van 5 jaar (2011 – 2016) is via de inzet van het fonds een investering in het Drentse toeristisch/recreatieve product van circa € 20.000.000,-- gerealiseerd. Algemeen mag dan ook gezegd worden dat het fonds een zeer grote multiplier heeft.

Uit commentaren van zowel gemeenten als bedrijfsleven maar ook uit eigen constatering kan worden opgemerkt, dat het fonds succesvol is.

4. AORTA

Het Recreatieschap Drenthe kent een Algemeen Overleg Recreatief Toeristische Ambtenaren (AORTA).

In het AORTA wordt intensief van gedachten gewisseld door de toeristisch/recreatieve ambtenaren van de deelnemende gemeenten en de provinciale ambtenaren. Regelmatig worden er sprekers uitgenodigd zoals vertegenwoordigers van het toeristisch bedrijfsleven, natuurbeschermingsorganisaties en andere van belang zijnde instanties.

Daarnaast worden in het overleg de plannen en projecten van het Recreatieschap Drenthe getoetst en waar nodig worden ambtenaren van gemeenten hierbij betrokken. De vaak solitaire functie van de gemeentelijke beleidsmedewerkers op het gebied van toerisme wordt op deze wijze aanzienlijk versterkt.

Men spreekt de collega's, kan informatie uitwisselen en men hoort zaken die van belang zijn. Ook organiseert het Recreatieschap cursussen voor de leden van de AORTA. Dit overleg is uniek en zeer effectief.

5. Doelmatigheid en Rechtmatigheid

De aard en omvang van het Recreatieschap Drenthe laten een 3-tal kenmerken zien:

- Kleinschaligheid
- Effectiviteit
- Intensiviteit (veel projecten)

Doelmatigheid

In overleg met de accountant wordt voortdurend gewerkt aan de verbetering van de bedrijfsvoering en de administratieve opzet. Dit onder meer door verdere doorvoering van de digitalisering binnen de boekhouding. De invordering van rekeningen, het verrichten van betalingen en het zorgen voor bevoorschotting van subsidiemiddelen is hierdoor ook in het afgelopen jaar verder verbeterd.

Rechtmatigheid

In het kader van de rechtmatigheidscontrole zijn volgens de van toepassing zijnde interne en externe regelgeving de volgende zaken de revue gepasseerd:

- wet Gemeenschappelijke Regelingen;
- Gemeenschappelijke Regeling Recreatieschap Drenthe;
- verordening op de uitgangspunten voor het financieel beleid, voor het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie van het Recreatieschap Drenthe;
- verordening op de controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie van Recreatieschap Drenthe;
- rechtspositionele regelingen personeel en regelgeving belastingwetgeving;
- regelgeving BTW;
- wet Fido en treasurystatuut;
- regelgeving Europees aanbesteden en staatssteun;
- regelingen betreffende projectfinanciering (subsidievoorwaarden provincie Drenthe en Samenwerkingsverband Noord-Nederland);
- gemeentewet;
- directiestatuut;
- ambtenarenwet;
- Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT);
- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO);
- Regeling schatkistbankieren decentrale overheden.

6. Communicatie

Communicatie wordt in onze samenleving steeds belangrijker. De naam Recreatieschap Drenthe is goed bekend binnen de directe werkkingskring. Voor de toerist/ inwoner zijn wij minder direct in beeld.

Belangrijk is goede informatie-uitwisseling met onze opdrachtgevers en andere belanghebbenden. Voor onze communicatie zetten we diverse soorten media in. Via persberichten worden nieuwe ontwikkelingen onder de aandacht gebracht. Via onze websites (www.recreatieschapdrenthe.nl; www.recreatiecongres.nl; www.recreatiesocieteit.nl) wordt kennis uitgewisseld. Actuele rapporten, verslagen van vergaderingen, belangrijke data worden hierop vermeld. Ook via Facebook en Twitter brengen we actuele ontwikkelingen onder de aandacht. Het aantal volgers op Facebook en Twitter is nog bescheiden.

7. Resultaat van het boekjaar

Het boekjaar 2016 kan worden afgesloten met een resultaat van € 16.162.

8. Voorstel tot vaststelling van de jaarrekening.

Onder verwijzing naar het vorenstaande stellen wij u voor:

- a. over te gaan tot vaststelling van de jaarrekening van het Recreatieschap Drenthe 2016;
- b. het resultaat over 2016 te weten € 16.162 ten gunste te brengen van de bestemmingsreserve onderhoud.

1. Personeel

Alleen met deskundige en professionele medewerkers kunnen wij de prestaties leveren die van ons verwacht mogen worden. Jaarlijks worden functionerings- en beoordelingsgesprekken gevoerd met onze medewerkers. Deze gesprekken gaan over afspraken om de duurzame inzetbaarheid van de medewerker te bevorderen. Wederzijdse verwachtingen worden uitgesproken.

Per 1 januari 2016 is de nieuwe directeur aangetreden (de heer D. Dijkstra). In het jaar 2016 is daardoor ook aandacht geweest voor de taken en de inzet van personeel binnen de organisatie.

2. Huisvesting

Het Recreatieschap Drenthe huurt kantoorruimte (begane grond) in Diever. De huurverplichting eindigt op 1-1- 2021. Een deel van deze ruimte wordt onderverhuurd aan de Stichting Drentse Fiets 4Daagse. Daarnaast hebben we de beschikking over een locatie in Wijster voor de opslag van het bebordingsmateriaal (palen, borden, bevestigingsmateriaal ed.). Sinds juli 2016 wordt een deel van de achterzijde verhuurd aan het bedrijf Retrospect. Hierdoor is de beschikbare ruimte nu goed in overeenstemming met de benodigde ruimte.

3. Onderhoud

Het Recreatieschap Drenthe heeft de afgelopen jaren diverse projecten uitgevoerd. Vaak gaan gerealiseerde eindproducten (denk aan fietspaden, kunstwerken, bankjes ed.) over in eigendom naar de grondeigenaar. Een aantal eindproducten blijven echter in onderhoud van onze organisatie. Onder onze verantwoording vallen o.a.:

35 thema fietsroutes (zo'n 2.250 bordjes)

3 LF(lange afstand)-routes (850 bordjes)

Fietsknooppuntensysteem (550 knooppunten en 6.300 bordjes)

11 MTB routes (35 infopanelen en 2.500 bordjes)

1 motor/fietsroute (78 bordjes)

29 wandelroute (10 infopanelen en 1.450 bordjes)

Wandelknooppuntensysteem (85 infopanelen, 260 knooppunten, ruim 3.500 bordjes)

Daarnaast nog bebording afkomstig uit enkele specifieke onderwerpen; Geoparkbebording (zo'n 125 infopanelen en 150 bordjes), Hunebedbewegwijzering (zo'n 200 bordjes).

4. Overige

Bestuursexcursie 2016

In 2016 is een tweedaagse bestuursexcursie gehouden naar België. Aan deze excursie namen een groot aantal bestuurders van het Recreatieschap Drenthe deel. Het programma bestond uit uitwisseling van informatie (uitleg over de structuur van VVV Zeeland, presentatie door Roompot, toelichting op het project Vitale Vakantieparken Veluwe) en beleving (een bezoek aan Rotterdam (markthal), een bezoek aan Brugge (België), een bezoek aan Van Gogh Village Nuenen en een bezoek aan natuurpoort De Peel). Het programma leverde nieuwe kennis op en heeft het onderlinge netwerk vergroot.

Recreatiesociëteit Drenthe

De Recreatiesociëteit Drenthe is een netwerk waaraan een kleine 100 ondernemers en overheden deelnemen. In 2016 zijn een drietal bijeenkomsten georganiseerd. Doel is het stimuleren van samenwerking tussen partijen, het uitwisselen van kennis en het met elkaar kunnen discussiëren over diverse toeristisch/ recreatieve onderwerpen. Daarnaast hebben de leden van de Recreatiesociëteit gratis toegang tot het jaarlijkse recreatiecongres.

Recreatiecongres

Het jaarlijkse (32^e) congres vond plaats op 1 december 2016 en werd gehouden in het recent geopende ATLAS Theater (onderdeel van Wildlands Adventure Zoo) te Emmen. Het congres had als thema "Drenthe op de internationale bucketlist".

Met zo'n 260 deelnemers kan worden gesteld, dat ook dit congres succesvol is verlopen. Dit zowel als platform voor de uitwisseling van kennis, als ook – en met name – als plaats voor netwerken en contacten.

5. Bestuur

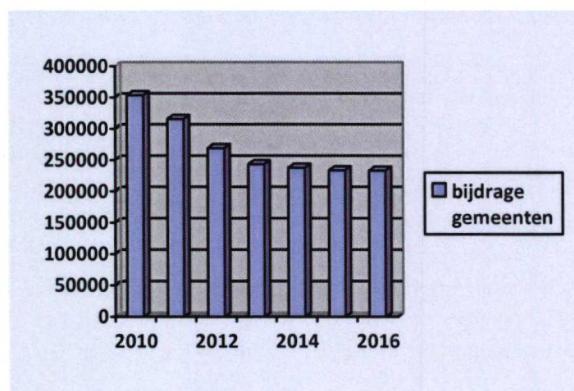
Het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Drenthe wordt gevormd door bestuursleden die worden aangewezen door de colleges en wethouders van de deelnemende gemeenten (13). Daarnaast is er een Dagelijks Bestuur dat wordt aangewezen door het Algemeen Bestuur. De bestuurders krijgen geen vergoeding voor hun inzet in de betreffende bestuurders. In bijlage 7 treft u nadere gegevens aan omtrent het bestuur.

6. Fonds Recreatie en Toerisme

De bijdragen van de deelnemende gemeenten aan het fonds bedroegen in totaliteit in 2016 € 232.728,- Mede dankzij het fonds is in 2016 een investeringsvolume van € 1.219.631,- gerealiseerd. Voor een compleet projectenoverzicht van het Fonds Recreatie en Toerisme over het jaar 2016 verwijzen wij u naar bijlage 5.

Jaarlijks worden de bijdragen van de deelnemende gemeenten ontvangen. Gedurende het jaar worden projectvoorstellen ontvangen van derden. Na zorgvuldige afweging worden toezeggingen gedaan aan verschillende initiatieven. Veelal vindt uitbetaling van de toegezegde bijdrage gedurende c.q. na afronding van de plannen plaats. De reeds toegezegde, maar nog niet uitbetaalde toezeggingen worden aangehouden in de bestemmingsreserve fonds Recreatie en Toerisme.

De afgelopen jaren hebben zich gekenmerkt door bezuinigingen. Dit heeft helaas ook gevolgen gehad voor de bijdragen van de gemeenten aan het fonds.

Verloop fondsbijdragen gemeenten

7. Projecten

In 2016 heeft het Recreatieschap Drenthe een groot aantal projecten gecoördineerd of in geparticipeerd. Naast een uitvoerende rol heeft het Recreatieschap Drenthe zowel een financiële als actief participerende rol.

Onderstaand treft u een overzicht aan van de projecten in 2016.

Projecten die het Recreatieschap Drenthe coördineert.

Project: Kwaliteitsteam Natuurlijke Recreatie fase 2.

Het Kwaliteitsteam Natuurlijke Recreatie is ingesteld om planvorming bij ondernemers van advies te voorzien. In het voorstadium van de planvorming wordt, door inschakeling van de expertise van het team, de haalbaarheid (zowel bedrijfseconomisch, ecologisch als landschappelijk) geoptimaliseerd. Het betreft veelal advies naar mogelijkheden tot uitbreiding/aanpassing van hun bedrijf in kwetsbare natuurgebieden. Het project wordt voor 50% gefinancierd door de provincie en voor 50% door het Recreatieschap Drenthe. Daarnaast betaald de ondernemer voor de totstandkoming van het advies een bijdrage van € 1.000.

Het betreft hier een 2e fase van dit project. In 2016 heeft dit team een 1 advies uitgebracht. Het project loopt tot eind 2016. Vanaf 2017 zal de expertise die nu aanwezig is binnen het kwaliteitsteam worden ingebed in het project Expert Team. Toekomstige vraagstukken zullen dan vanuit dat project worden opgepakt.

Projectkosten: € 110.000,--.

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: € 46.000,--.

Looptijd project: 31 december 2016.

Project: Recreatie Expertteam – 1^e en 2^e fase.

Doel van dit project is het komen tot een extra impuls aan de stabiliteit van recreatief/toeristische bedrijven. De diversiteit en de rentabiliteit in de vrijetijdssector staat onder druk. Naast het oplossen van problemen op individueel bedrijfsniveau en het doorbreken van een patstelling in de bedrijfsvoering kan door het project tevens een kwaliteitsimpuls worden gegeven die op Drents niveau doorwerkt.

Gelet op de belangstelling vanuit het bedrijfsleven voor dit adviesteam werd begin 2015 besloten om tot een 2^e fase te komen. Eind 2015 was het beschikbare budget door de grote vraag voor ondersteuning van bedrijven ook nu reeds uitgegeven. Zo'n 20 bedrijven hebben tot eind 2015 advies mogen ontvangen. Naar uit bedrijfsevaluaties blijkt is de advisering voor deze bedrijven uiterst effectief gebleken. Op grond hiervan hebben provincie en Recreatieschap Drenthe besloten om voor 2016 wederom voor een periode van tenminste 2 jaar financiële middelen beschikbaar te stellen om het Recreatie expertteam te kunnen door laten functioneren (fase 3).

Projectkosten: € 168.750,--.

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: € 36.750,--

Looptijd project: 31 december 2016.

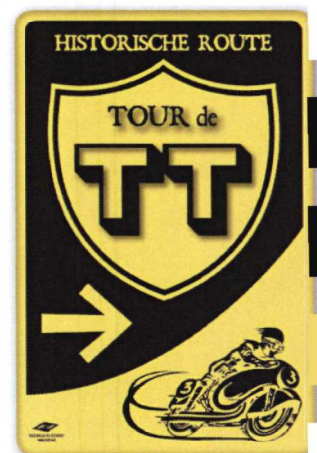
Project: Tour de TT.

In samenhang met het beleid van het Recreatieschap Drenthe tot de ontwikkeling van route gebonden recreatie is in 2014 en 2015 hard gewerkt aan het ontwikkelen van een bewegwijzerde cultuur/historische motorroute en een bewegwijzerde fietsroute op basis van het oude TT-tracé. Daarnaast zijn kunstobjecten verband houdende met de TT historie langs de route ontwikkeld en is het bedrijfsleven gestimuleerd om te komen tot arrangementen. Het betreft hier een publiek private samenwerking met recreatieondernemers, de gemeenten Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Assen, Midden-Drenthe en de provincie.

Projectkosten bedragen: € 132.500,--.

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: € 22.000,--.

Looptijd project: 31 december 2016.

Project: Herstel Fietspaden – fase 2.

Op grond van het gebleken succes van het project Herstel Fietspaden fase 1 heeft de provincie op verzoek van het Recreatieschap Drenthe besloten om – mede gelet op de Fietsbeleidsnota – een extra bedrag van € 2 miljoen beschikbaar te stellen voor het herstel en de ontwikkeling van fietspaden. Het project is – meer dan in het vorige project – een samenwerking tussen provincie en Recreatieschap Drenthe.

De voorbereiding van dit project loopt via het Recreatieschap Drenthe, terwijl – anders dan bij fase 1 het geval was – de beschikkingen van de bijdragen aan de gemeenten en de afrekening per fietspad via de provincie loopt.

Projectomvang: € 2.000.000,--.

Projectkosten Recreatieschap Drenthe: € 73.901,--

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: n.v.t..

Looptijd project: 31 december 2016.

Project: Beheer en onderhoudsvoorziening Staatsbosbeheer.

Het Rijk heeft vanaf 1 januari 2015 forse bezuinigingen doorgevoerd op de middelen voor het beheer en onderhoud van de toeristisch/recreatieve zaken. Het betreffen hier de fietspaden die in beheer en onderhoud zijn bij Staatsbosbeheer, wandelpaden en routes, parkeervoorzieningen, informatieborden en bankjes. Staatsbosbeheer was hierdoor niet in staat om, gelet op de beschikbare middelen, op een goede en voldoende wijze deze recreatief/toeristische voorzieningen in de boswachterijen in stand te houden.

Het is voor het toeristisch/recreatieve product van Drenthe essentieel, dat de voorzieningen voor de ontsluiting van de bossen en natuurgebieden in goede staat verkeren.

Algemeen voelen de provincie en de gemeenten een directe betrokkenheid bij deze problematiek.

Besloten is om ingaande 2015 per gemeente voor een periode van 3 jaar jaarlijks € 10.000,- binnen de gelden voor de WSW uitvoering te reserveren voor de bijdrage. Medewerkers van verschillende werkvoorzieningsschappen zijn m.b.v. deze middelen ingezet voor de uitvoer van verschillende taken van recreatiebeheer bij Staatsbosbeheer. Voor het beheer van de overige voorzieningen resteert dan nog een bedrag van € 3.788,- per gemeente per jaar, te financieren uit recreatiemiddelen. Vanuit het Recreatieschap Drenthe is gedurende 3 jaar € 21.000,- bijgedragen. Hierdoor heeft Staatsbosbeheer de tijd gekregen om op een goede wijze de bezuinigingen te verwerken in het feitelijke beheer in de jaren na 2017. Medio 2016 heeft een evaluatie plaatsgevonden waarin bezien is hoe een en ander in de komende jaren door Staatsbosbeheer kan worden opgepakt.

Projectkosten: € 750.000,--.

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: € 63.015,--.

Looptijd project: 31 december 2017.

Project: Aanpassing fietsknooppuntnetwerk gemeente Ooststellingwerf.

Werkzaamheden met betrekking tot het aanpassen van het fietsknooppuntnetwerk gemeente Ooststellingwerf nabij de N381.

Projectkosten: € 12.132,--.

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: n.v.t..

Looptijd project: 31 december 2017.

Project: Verbinding & Verbeelding Maatschappij v. Weldadigheid fase 2.

In het kader van de komende ontwikkelingen rond de mogelijke Unesco erkenning van de Maatschappij van Weldadigheid Frederiksoord en de pauperkolonie Veenhuizen wordt gewerkt aan een opzet voor de toeristische ontsluiting. Hierbij gaat het om het (digitaal) zichtbaar en beleefbaar maken van het materiële en immateriële erfgoed en de archeologie.

Hiertoe is in ontwikkeling een website: www.pauperkolonie.nl met inbreng vanuit het Internetplatform Drenthe en het Drents Archief.

In dit platform wordt informatie gegeven over de geschiedenis van de koloniën en de maatschappij. Getracht wordt de ontwikkeling van dit bijzondere culturele erfgoed van onze provincie onder de aandacht te brengen op een publieksvriendelijke en toegankelijke wijze. Ook wordt aandacht besteed aan een gezamenlijke aanpak van de marketing van het gebied.

Projectkosten: € 50.000,--.

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: n.v.t.

Looptijd project: 31 december 2016

Project: Ontwikkeling wandelknooppuntensysteem Drenthe.

Door veel gemeenten in Drenthe wordt op dit moment gewerkt aan de ontwikkeling van een wandelknooppuntensysteem. Dit systeem geeft veel wandelaars een optimale vrijheid om via bewegwijzerde routes te wandelen. In Drenthe wordt de ontwikkeling van dit systeem per gemeente opgepakt. Het Recreatieschap Drenthe biedt ondersteuning bij de realisatie van het wandelknooppuntensysteem (ontwikkeling tracé, regelen vergunningen, plaatsen bebording en financiële afwikkeling). De eerste fase bestaat uit een drietal gemeenten.

Projectkosten: € 385.000,--

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: € 45.000,--

Looptijd project: 31 december 2017.

Project: Regionaal Landschap.

Het Recreatieschap Drenthe participeert in de stuurgroep en de projectgroep Regionaal Landschap Zuid West Drenthe. Beide groepen werken aan gebiedsontwikkeling vanuit toeristisch/recreatieve optiek. Gewerkt wordt aan onder meer de verbetering van de bewegwijzering naar de diverse natuurgebieden/nationale parken, de infopunten, toeristische dagattracties en parkeerplaatsen. Het Recreatieschap Drenthe plaatst de gebiedsborden.

Projectkosten: € 44.600,--.

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: n.v.t..

Looptijd project: 31 december 2017.

Project: Expertteam fase 3.

Dit project is de 3^e fase van het project Recreatie Expert Team. Doel is het geven van een kwaliteitsimpuls aan de sector. Inmiddels zijn al veel bedrijven actief gestimuleerd en ter zijde gestaan door een betrokken coach. Met fase 3 wordt een extra impuls gegeven aan de stabiliteit van toeristisch/recreatieve bedrijven. Projectkosten: € 100.000,--.

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: € 20.000,--.

Looptijd project: 31 december 2017.

Project: Verbetering voorzieningen vaarrecreatie Zuidlaardermeer.

Op verzoek van de gemeente Tynaarlo, gemeente Haren, gemeente Hoogezand-Sappemeer en Provincie Groningen en de ondernemers rond het Zuidlaardermeer houdt het Recreatieschap Drenthe zich bezig met de opwaardering van de watergerichte toeristische infrastructuur Zuidlaardermeer (te weten: baggerwerkzaamheden, aanleggen van steigers en ontwikkeling van een activiteitenterrein)

Projectkosten: € 369.872,--.

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: n.v.t..

Looptijd project: 30 juni 2017.

Project: NTFU MTB-visie.

In opdracht van de provincie Drenthe en het Recreatieschap Drenthe is er door de NTFU een MTB-visie met uitvoeringsprogramma opgesteld. Doel is het verkrijgen van een uitvoeringsagenda voor de komende jaren.

Projectkosten: € 13.400,--.

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: € 6.700,--.

Looptijd project: 1 juli 2017.

Project: Stimulering Ontwikkeling Vrijtidssector.

Het Recreatie Expert Team is een succesvol instrument om ondernemers te versterken. Om dit instrument voor een bredere doelgroep beschikbaar te stellen is er een 'light'-versie ontwikkeld met als doel om meer ondernemers directe ondersteuning te geven in het versterken van hun ondernemersvaardigheden. Het project biedt verschillende onderdelen aan die laagdrempelig zijn. Hierbij kan gedacht worden aan de inzet van mystery guest visits, scholing ed.

Projectkosten: € 57.100,--.

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: € 2.500,-- (uren).

Looptijd project: 31 december 2017.

Project: Pilot digitalisering fietsroutes.

In samenspraak met de gemeenten De Wolden en Aa en Hunze worden bestaande fietsroutes bewerkt, zodat deze ook digitaal aangeboden kunnen worden. Dit project is een pilot, afhankelijk van de uitkomst zal dit een vervolg kunnen krijgen in andere gemeenten.

Projectkosten: € 30.000,--.

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: € 10.000,-- .

Looptijd project: 31 december 2017.

Project: E-book Noord-Willemskanaal.

Samen met de gemeenten Assen en Tynaarlo is gestart met het ontwikkelen van een E-book Noord-Willemskanaal. Doel is om op een informatieve wijze water en land te verbinden.

Projectkosten: € 10.000,--.

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: € 5.000,-- .

Looptijd project: 30 juni 2017.

Project: Revitalisering kanotoerisme Hunze.

Kanotoerisme op de Hunze is een economische activiteit die aandacht verdient. Twintig jaar geleden zijn er kanosteigers geplaatst. Deze steigers verdienen een kwaliteitsimpuls. Samen met diverse partijen (gemeenten Tynaarlo, Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Waterleidingmaatschappij Drenthe, Waterschap Hunze en Aa's, Provincie Drenthe) wordt gewerkt aan een toekomstvisie over kanotoerisme op de Hunze.

Projectkosten: € 7.500,--.

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: € 3.750,-- .

Looptijd project: 31 december 2017.

Project: MTB-fonds.

Vanuit de MTB-visie die in samenwerking met NTFU en MTB-verenigingen is opgesteld is geconstateerd dat er behoefte is aan de ontwikkeling van een MTB-fonds. Dit fonds heeft tot doel om de MTB-vereniging te ondersteunen in planontwikkeling en onderhoud.

Projectkosten: € 10.000,--.

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: € 10.000,-- .

Looptijd project: 31 december 2019.

Project: Koepelproject Fietsprovincie.

Dit project sluit aan bij de nota Kwaliteitsimpuls Optimaal Fietsnetwerk van Provincie Drenthe. Het bestaande fietsknooppuntennetwerk zal worden geoptimaliseerd. Daarnaast zal er een update plaatsvinden van de quickscan betreffende de kwaliteit van de recreatieve fietspaden. Ook de bestaande paddestoelenbewegwijzering zal in beeld worden gebracht via een inventarisatie- en schoonmaakronde.

Projectkosten: € 110.000,--.

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: € 37.500,-- .

Looptijd project: 31 december 2017.

Project: Hippisch Toerisme.

Binnen de Provincie Drenthe wordt ingezet op paardensport met als eerste prioriteit het zorgdragen voor een netwerk van ruitersporen en een goede bewegwijzering. Dit project zal fasegewijs per gebied (Drents-Friese Wold, Dwingelderveld en Boswachterij Hart van Drenthe) resulteren in een obstakelvrij bestek. Daarnaast wordt binnen dit project aandacht besteed aan de beheer- en onderhoudskosten voor het in stand houden van het paardennetwerk op langere termijn.

Projectkosten: € 125.000,--.

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: € 0,-- .

Looptijd project: 31 december 2018.

Project: Afloop Tourist Info.

In 2015 is de Stichting Recreatievoorzieningen Drenthe ontbonden (werknaam Tourist Info Drenthe). Voor het jaar 2016 hebben de deelnemende gemeenten de financiën, zoals deze beschikbaar waren voor de Stichting, overgemaakt aan het Recreatieschap Drenthe. Doel hiervan was enerzijds het afwikkelen van (financiële) ontbinding van de Stichting. Daarnaast heeft het Recreatieschap hiervan verschillende promotionele uitingen ontwikkeld (ondermeer de jaarlijkse Drenthe gids) en zijn er financiën aangewend ten behoeve van werkzaamheden aan de database van www.drenthe.nl.

Projectkosten: € 106.890,--.

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: € 0,-- .

Looptijd project: 31 december 2016.

Projecten van derden waarbij het Recreatieschap Drenthe direct is betrokken:

Project: Ontwikkeling Holtingerveld

Projecttrekker: gemeente Westerveld en Staatsbosbeheer

Het betreft het verbeteren van de toeristische ontsluiting van het Holtingerveld, onder meer door het realiseren van een aantrekkelijke toegangspoort.

Projectkosten: € 200.000,-

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: € 25.000,-

Project: Gecoördineerde aanpak recreatief/toeristisch onderzoek

Projecttrekker: provincie Drenthe, Marketing Drenthe en Recreatieschap Drenthe

Het komen tot een uniforme gegevensverzameling in relatie tot toerisme en recreatie in Drenthe. Hierbij kan ondermeer worden gedacht aan het jaarlijkse NRITonderzoek.

Projectkosten: € 10.000,-

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: € 3.500,-

Project: Projectgroep Natuurlijke Recreatie

Projecttrekker: Recron

Natuurlijke Recreatie is een samenwerkingsproject van de RECRON en de Natuur en Milieufederatie Drenthe en wordt ondersteund door de provincie Drenthe, de Drentse gemeenten en het Recreatieschap Drenthe.

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: n.v.t.

Projectkosten: n.v.t.

Project: Ontwikkeling Wandelrouten netwerk Ooststellingwerf

Projecttrekker: gemeente Ooststellingwerf en Recreatieschap Drenthe

De provincie Friesland werkt aan de ontwikkeling van een wandelrouten netwerk.

In Ooststellingwerf wordt dit netwerk geplaatst door het Recreatieschap Drenthe. Ook het onderhoud van dit netwerk wordt uitgevoerd door het Recreatieschap Drenthe.

Projectkosten: n.v.t.

Bijdrage Recreatieschap Drenthe: n.v.t.

Looptijd project: uitvoering gestart in 2015

Project: Internationaal Natuurpark Veen-Moor

Projecttrekker: Touristik Verband Emsland

Het samen met provincie, gemeente Emmen en ondernemers verder ontwikkelen van het Internationale Natuurpark Veen tot een aantrekkelijk natuur en recreatief beleefgebied.

Hiertoe is door Emsland een groot interreg project ingediend in het kader van Interreg V.

In dit project is de realisatie van een grensoverschrijdend wandelknooppuntensysteem in het Natuurparkgebied en het doortrekken van het Drentse fietsknooppuntensysteem in het Duitse deel van het Natuurparkgebied meegenomen. Het Recreatieschap Drenthe en de gemeente Emmen participeren actief hierin. Begin 2016 is een start gemaakt.

Project: Onderzoek verblijfsrecreatie paradox

Projecttrekker: provincie Drenthe

Het samen met provincie en Recron Drenthe komen tot een goede analyse van de verblijfsrecreatie in Drenthe (ontwikkeling en trends). Dit zowel in kwalitatieve zin als in kwantitatieve zin. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het kleurenmodel ontwikkeld door de Recron.

Naast bovengenoemde projecten participeert het Recreatieschap Drenthe in 2016 ook in een groot aantal andere projecten cq. overleggen, zo zijn onder meer te noemen:

- Gebiedsvisie Uffelte/Ruinen;
- Ontwikkeling TOP's Noordenveld;
- Ontwikkeling landgoederen Noordenveld/Leek;
- Nationaal Beek en Esdorplandschap Drentse Aa diverse poorten;
- Ontwikkeling poort Ruinen;
- Internetplatform Drenthe (drenthe.nl);
- Project Dynamisch Toerisme;
- Kenniscentrum Events;
- Projecten van 'Op Fietse' (VAM-project, paddenstoelen, Quicksan Fietspaden, fietsknooppuntennetwerk)
- Regionaal landschap Drents-Friese Grensstreek
- App's (Drenthe app, Pauperpadapp)
- Punt H Hoogeveen;
- Leader ZuidWest Drenthe;
- Gebiedscoöperatie ZuidWest Drenthe;
- Veenhuizen boeit

8. Toekomstverwachting

In het kader van de jaarrekening 2016 past het even stil te staan bij de ontwikkelingen in 2017 en volgende jaren. Van belang zal in deze jaren de verdere ontwikkeling van de samenwerking tussen de diverse partijen op het gebied van toerisme en recreatie zijn. Dit onder meer in relatie tot de uitkomsten van het onderzoek Ontwikkelingsvisie Toeristische informatievoorziening. In dit kader past ook het ontwikkelen van beleid ter versterking van de verblijfsrecreatieve sector (Recreatie Expert Team). Het project 'Vitale Vakantieparken Drenthe' is van groot belang voor de toekomst van de sector en voor het in stand houden van de werkgelegenheid en bestedingen vanuit de sector. Dit project zal meerjarig zijn. Tevens zal gewerkt worden aan een versterking van de provincie-/landgrens overschrijdende samenwerking. Dit gezien het toenemende economische belang van de sector. Hierdoor zijn en blijven extra investeringen in kwaliteit en verbreding van het product van groot belang.

Verplichte paragrafen

1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
2. Financiering
3. Verbonden partijen
4. Grondbeleid
5. Bedrijfsvoering

1. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

Op 1 januari 2004 is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in werking getreden. Het BBV verplicht het Recreatieschap Drenthe aandacht te besteden aan de risico's. Het weerstandsvermogen bestaat uit het verschil tussen de weerstandscapaciteit en de risico's. Het bestaat uit die middelen die gebruikt kunnen worden om niet-begrote kosten te kunnen opvangen.

Om te komen tot een uitspraak over het weerstandsvermogen is een inschatting van risico's die het Recreatieschap Drenthe loopt noodzakelijk. Voor het kunnen bepalen van het benodigde weerstandsvermogen is de financiële impact per risico berekend. Risico's zijn per definitie niet goed meetbaar. Dit komt doordat voor voorzienbare en redelijk kwantificeerbare risico's een voorziening moet worden gevormd.

Om een goed beeld te geven van de structurele exploitatie en de projecten zijn een aantal gegevens over de afgelopen jaren opgenomen.

	2016	2015	2014
<i>Algemene reserve</i>	€ 93.463	€ 93.463	€ 93.463
<i>Fonds Recreatie en Toerisme</i>	452.252	350.923	343.046
<i>Bestemmingsreserve Personele Inzet</i>	33.513	31.895	55.947
<i>Bestemmingsreserve Vervoermiddelen</i>	0	0	800
<i>Bestemmingsreserve Onderhoud</i>	31.566	49.282	36.262
<i>Bestemmingsreserve Ontwikkeling Infrastructuur</i>	48.402	68.402	68.402
<i>Resultaat boekjaar na bestemming</i>	16.162	804	24.994
<i>Totale exploitatie (excl. Projecten)</i>	875.171	946.518	944.024
<i>Totaal projecten</i>	205.026	131.490	629.564

Personeel

Een kleine organisatie als het Recreatieschap Drenthe is kwetsbaar in de personele bezetting. Voor veel functies is het niet haalbaar om achtervang op hetzelfde kwalitatieve niveau beschikbaar te hebben. Dit betekent al snel dat beroep gedaan moet worden op externe ondersteuning. Een interim-functionaris zal het uit weerstandsvermogen bekostigd moeten worden.

Vervanging bij ziekte/calamiteit (directie) 6 maanden, dagtarief € 1.000, 2 dagen per week € 52.000
Vervanging bij ziekte en calamiteit (administratie) 6 maanden, dagtarief € 500, 2 dagen per week € 26.000

Materieel

Het Recreatieschap Drenthe heeft geen gebouwen in eigendom en heeft geen omvangrijke investeringen in materiële vaste activa gedaan. Er bestaan derhalve geen significante risico's omtrent waardering, vervanging en onderhoud.

Interne beheersing

Het Recreatieschap Drenthe kent net als iedere andere organisatie mee- en tegenvallers in de sfeer van organisatie en overige kosten. Dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op overschrijding van budgetten voor communicatie, kantoor en overige kosten.

Dergelijke tegenvallers dienen opgevangen te kunnen vanuit het weerstandsvermogen. Het budget voor dit type kosten is bij het Recreatieschap Drenthe ongeveer € 200.000 per jaar.

	Grondslag	Bedrag in weerstandsvermogen
Budgetoverschrijding	10 % van geraamde kosten gedurende 2 jaar	€ 40.000

Overige opbrengsten

Behalve aan de kostenkant kunnen ook de opbrengsten tegenvallen. Het Recreatieschap Drenthe kent geen grote stromen hierin. Via een dienstverleningsovereenkomst wordt administratieve ondersteuning verleend aan samenwerkende partijen (€ 10.500). Ook wordt een deel van het pand onderverhuurd. Bij opzegging van het huurcontract dalen de kosten nauwelijks zodat het Recreatieschap met een structureel nadeel van € 17.500 achterblijft.

Het Recreatieschap Drenthe bezit gronden aan de Pottendijk te Emmen welke in erfpacht zijn uitgegeven. Mochten deze gronden verkocht worden dan zal de gemiste opbrengst (de erfpachtcanons) in de toekomst gedekt moeten worden. Hier zal nadere besluitvorming over moeten plaatsvinden; derhalve is dit in de berekening buiten beschouwing gelaten.

	Grondslag	Bedrag in weerstandsvermogen
Beëindiging dienstverlening/verhuur	anderhalf jaar	€ 42.000

Projecten

De projecten staan bij het Recreatieschap Drenthe feitelijk buiten de exploitatie. Ter financiering van de projecten wordt een beroep gedaan op externe subsidiegevers. Daarnaast wordt aan een aantal projecten een bijdrage vanuit het Fonds Recreatie en Toerisme toegekend. Het saldo van het Fonds Recreatie en Toerisme vormt feitelijk een buffer om de projecten te financieren en de eventuele mee- en tegenvallers op te vangen. Tegenvallers zullen de mogelijkheden in de toekomst om projecten uit te voeren beperken maar zullen in de basis niet de weerstandscapaciteit van het Recreatieschap Drenthe aantasten. Een scherpe periode beoordeling van de stand van de projecten wordt daarom nagestreefd. In de berekening van het weerstandsvermogen wordt om vorenstaande redenen dan ook met de projecten geen rekening gehouden.

Samenvatting en afweging

Resumerend komen we tot de volgende opstelling met betrekking tot het gewenste niveau van het benodigde weerstandsvermogen op basis van de geformuleerde uitgangspunten:

Totaaloverzicht	Weerstandsvermogen
Personeel	€ 78.000
Materieel	0
Interne beheersing	40.000
Overige opbrengsten	42.000
Projecten	0
Totaal	€ 160.000

Afgewogen kan worden dat de risico's zich meestentijds niet tegelijkertijd voordoen. Dat betekent dat de omvang van het benodigde weerstandsvermogen niet per se de optelsom van de samenstellende delen behoeft te vormen.

Verder kan opgemerkt worden dat het Recreatieschap Drenthe een gemeenschappelijke regeling is. Deze rechtsvorm betekent uiteindelijk, als de financiële middelen van het Recreatieschap Drenthe ontoereikend zijn, de deelnemende gemeenten de tekorten dienen aan te vullen.

De huidige omvang van de algemene reserve is per 31 december 2016 € 93.463,-- (9% van de totale exploitatielasten). Dit is gezien de omvang van de activiteiten en huidige inzichten door het bestuur als redelijk geacht, echter een verdere versterking verdient aanbeveling.

Balansrisico's

Dit betreft o.a. openstaande vorderingen, afschrijvingsmethodiek op activa etc. Gezien het bedrag en van/bij welke organisatie c.q. bedrijf wij een vordering hebben openstaan, zullen deze vorderingen in 2017 daadwerkelijk worden ontvangen (het zijn vorderingen met een legitieme basis). Betreffende de gehanteerde afschrijvingsmethodiek is grotendeels aansluiting gezocht bij de gemeentelijke uitgangspunten.

Vakantiegeld

De uitbetaling van vakantiegeld is conform BBV niet in de jaarrekening opgenomen, maar wel een reële verplichting per 31 december.

Gerechtelijke procedures

Op dit moment worden geen juridische procedures door of tegen de gemeenschappelijke regeling gevoerd.

Onderhoud sanitaire voorzieningen ten behoeve van de recreatievaart

In het kader van de bestrijding van de legionellabacterie vindt in het seizoen periodieke controle plaats. De fysieke toestand van de gebouwen is goed.

Coördinatie/projectverantwoording uitvoering recreatief/toeristische projecten

Wederom zijn in 2016 projecten uitgevoerd en in uitvoering genomen. Deze projecten worden administratief en financieel verantwoord via een projectenadministratie. Er vindt regelmatig overleg plaats tussen de projectverantwoordelijke en de projectuitvoerende, juiste toepassing van de subsidievoorwaarden en de actualiteit van de projectadministratie. Hierdoor worden de financiële risico's tot een minimum beperkt.

Organisatierisico's

De geringe omvang en opbouw van de organisatie evenals de werkdruk kunnen financiële risico's tot gevolg hebben. De ontwikkelingen worden door het bestuur en management nauwlettend gevolgd.

Mogelijke invoer vennootschapsbelastingplicht

Per 1 januari 2016 is de wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen van kracht geworden. Momenteel is in onderzoek of deze wet van toepassing is voor het Recreatieschap Drenthe. We achten dit risico beperkt gezien de geringe omvang van de commerciële activiteiten.

Gezien het bovenstaande kunnen wij concluderen dat wij als gemeenschappelijke regeling geen risico's lopen die van grote materiële betekenis zijn voor de continuïteit van de organisatie.

2. Financiering

Algemeen

Het belangrijkste thema van de wet financiering decentrale overheden (wet Fido) is het inzicht geven in de treasuryfunctie bij decentrale overheden. De doelstellingen, richtlijnen en limieten van het voorgestane beleid zijn vastgelegd in het treasurystatuut. De treasuryparagraaf is één van de onderdelen waarmee de wetgever beoogt de transparantie en bestuurlijke beheersbaarheid van deze functie te bevorderen.

De wet Fido schrijft voor dat samen met de jaarstukken ook de overzichten met betrekking tot de renterisiconorm en de kasgeldlimiet bij Gedeputeerde Staten moeten worden ingediend. Evenals in 2015 is er geen sprake meer van een vaste schuld (langlopende lening), een overzicht betreffende de renterisiconorm is voor 2016 derhalve niet van toepassing.

Om praktische redenen is ervoor gekozen het model 'kasgeldlimiet' in deze paragraaf op te nemen. De kasgeldlimiet (de ruimte voor korte financiering) wordt volgens de wet Fido bij aanvang van het kalenderjaar 2016 gesteld op 8,2%. Van het begrotingstotaal van € 909.239,-- is dat € 74.558,--. Het Recreatieschap Drenthe heeft in 2016 geen gebruik gemaakt van kasgeldleningen.

Omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	1e kw 2016	2e kw 2016	3e kw 2016	4e kw 2016
Omvang begroting per 1 januari (=grondslag)	909.239	909.239	909.239	909.239
Toegestane kasgeldlimiet				
in procenten van de grondslag	8,2	8,2	8,2	8,2
in een bedrag	74.558	74.558	74.558	74.558

3. Verbonden partijen

Algemeen

Een verbonden partij is een privaat dan wel publiekrechtelijke organisatie, waarin het Recreatieschap Drenthe een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Het Recreatieschap Drenthe had 1 'verbonden partij' tot 1 januari 2016. De 'verbonden partij' was de Stichting Recreatievoorzieningen Drenthe. De Stichting Recreatievoorzieningen Drenthe is ontbonden per 1 januari 2016.

4. Grondbeleid

Vanaf eind 1993 heeft het Recreatieschap Drenthe gronden in bezit. Deze gronden betreffen het Regionaal Geluidsportcentrum aan de Pottendijk te Emmer-Compascuum. Het centrum omvat:

- a. een regionaal motorcrosscentrum – groot ca.10 ha;
- b. een provinciaal schietsportcentrum – groot ca.15 ha.

Het motorcrossgedeelte wordt beheerd en geëxploiteerd door de motorvereniging Motodrôme Emmen. Het schietsportcentrum wordt beheerd en geëxploiteerd door de stichting Schiet- en Jachtsportcentrum Emmen. De gronden zijn voor 50 jaar in erfpacht aan de genoemde organisaties uitgegeven. De resterende looptijd van de erfpacht is nog 30 jaar. Jaarlijks ontvangen wij hiervoor erfpachtcanons (zie programmabegroting c.q. programmarekening). Deze canons worden jaarlijks geïndexeerd. In eerdere besluitvorming heeft het Algemeen Bestuur van het Recreatieschap Drenthe besloten over te gaan (indien mogelijk) tot verkoop van de gronden met behoud van de huidige bestemming. Met betrekking tot deze verkoop zijn geen nieuwe ontwikkelingen.

5. Bedrijfsvoering

Zie jaarverslag.

JAARREKENING 2016

Balans per 31 december 2016 (in euro's)

ACTIVA	31-12-2016	31-12-2015
Vaste activa		
<u>Immateriële vaste activa</u>		
Auteursrechten Drenthe-kaart	1	1
<u>Materiële vaste activa</u>		
Investerings met economisch nut	15.671	21.699
	15.672	21.700
Vlottende activa		
Voorraad	2.177	0
<u>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</u>		
Vorderingen op openbare lichamen	287.813	141.161
RC verhoudingen niet-financiële instellingen	0	30.570
Overige vorderingen	16.286	18.232
Overige uitzettingen	907.823	699.105
	1.214.099	889.068
<u>Liquide middelen</u>		
Bank	127.184	184.504
Totaal	1.356.955	1.095.272
PASSIVA	31-12-2016	31-12-2015
Vaste passiva		
<u>Eigen vermogen</u>		
Algemene reserve	93.463	93.463
Nog te bestemmen resultaat boekjaar	16.162	804
Bestemmingsreserve fonds Recr.&Toerisme	452.252	350.923
Bestemmingsreserve personele inzet	33.513	31.895
Bestemmingsreserve onderhoud	31.566	49.282
Bestemmingsreserve ontw. infrastructuur	48.402	68.402
	675.358	594.769
Vlottende passiva		
<u>Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</u>		
Overige schulden	137.760	147.646
<u>Overlopende passiva</u>	543.837	352.857
	681.597	500.503
Totaal	1.356.955	1.095.272

Programmarekening (in euro's)

	Werkelijk	Begroting	Werkelijk
	2016	2016	2015
BATEN			
Personeel	21.548	14.000	30.041
Huisvesting	20.479	16.810	17.401
Overige opbrengsten	44.960	14.700	47.056
Bijdrage gemeenten in exploitatie	597.149	597.149	597.241
Fonds Recreatie en Toerisme	232.728	232.728	233.309
Projecten	205.026	p.m.	131.490
Totaal baten	1.121.890	875.387	1.056.538
LASTEN			
Personeel	492.690	516.814	491.226
Huisvesting	79.035	75.450	66.890
Onderhoud	41.822	25.736	79.572
Overige uitgaven	28.367	9.000	17.743
Bestuur	1.352	0	1.825
Bureau	55.582	44.200	56.904
Afschrijvingen	6.028	5.312	12.612
Fonds Recreatie en Toerisme	131.399	232.728	225.432
Projecten	205.026	p.m.	131.490
Totaal lasten	1.041.301	909.239	1.083.694
Saldo financieringsfunctie	0	1.000	12
Resultaat voor bestemming	80.589	-32.852	-27.144
<u>Onttrekkingen aan reserves</u>			
Bestemmingsreserve personele inzet	21.382	15.852	47.052
Bestemmingsreserve vervoermiddelen	0	0	800
Bestemmingsreserve onderhoud	20.000	20.000	40.273
Bestemmingsreserve infrastructuur	20.000	20.000	0
<u>Toevoegingen aan reserves</u>			
Bestemmingsreserve fonds R. & T.	101.329	0	7.877
Bestemmingsreserve personele inzet	23.000	23.000	23.000
Bestemmingsreserve onderhoud	1.480	0	29.300
Resultaat na bestemming	16.162	0	804

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

1. Inleiding

Onderstaande grondslagen, waarop de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling is gebaseerd, zijn bedoeld als leidraad voor een juiste interpretatie van de financiële overzichten. De jaarrekening voldoet aan het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten.

2. Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Voor zover het BBV niet anders voorschrijft, zijn de baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voorzover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Balans

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa en materiële vaste activa

De waardering van de materiële vaste activa is gebaseerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen. Bij de waardering van de materiële vaste activa wordt rekening gehouden met een vermindering van hun waarde indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering niet plaatsgevonden.

Op de auteursrechten van de VVV-kaart Drenthe wordt niet afgeschreven. Voor het overige vindt afschrijving plaats op basis van de historische aanschafprijs volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname van het actief.

De afschrijvingstermijnen volgens de lineaire methode bedragen in jaren:

Vervoermiddelen	5
Kantoorinventaris	10
Automatisering	5

Vlottende activa

Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met eventuele afwaarderingen vanwege incourantheid.

Uitzettingen en overige vorderingen

De uitzettingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt bepaald op basis van individuele beoordeling.

Onderhanden projecten worden in de balans gepresenteerd als vordering dan wel schuld uit hoofde van de verkregen subsidies dan wel aangenomen projecten. Er is sprake van een vordering indien het bedrag van de verwachte respectievelijk (subsidie) opbrengst hoger is dan de gemaakte kosten. Indien het bedrag van de verwachte respectievelijk gerealiseerde (subsidie) opbrengst lager is dan de gemaakte kosten, is sprake van een schuld.

Een project wordt niet meer als onderhanden project beschouwd indien eindbeschikking van de subsidieverstrekker is verkregen dan wel alle kosten zijn afgerekend.

Liquide middelen

De liquide middelen worden tegen nominale waarde opgenomen, deze bevatten alleen banksaldi.

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en de bestemmingsreserves.

Algemene reserve

De algemene reserve dient als algehele buffer om toekomstige tegenvallers te kunnen opvangen.

Bestemmingsreserves

Onder een bestemmingsreserve wordt verstaan een reserve waaraan door het bestuur een bepaalde bestemming is gegeven. Het gehele bedrag van de bestemmingsreserves ultimo het jaar dient onderbouwd te zijn met bestuursbesluiten van het Algemeen Bestuur dan wel opgenomen te zijn in het voorliggende voorstel tot resultaatbestemming.

Resultaat na bestemming

Het resultaat na bestemming is het resterende resultaat na reeds bestemde mutaties in de reserves. Het resultaat na bestemming wordt onttrokken of toegevoegd aan de algemene reserve.

Vlottende passiva

Vlottende schulden

De vlottende schulden en de overlopende passiva worden tegen nominale waarde opgenomen.

Programmarekening

Baten

Personeel: opbrengsten van personeel dat werk voor projecten of derden uitvoert; per jaar is dit sterk afhankelijk van de aard van de uitgevoerde projecten.

Huisvesting: opbrengst van erfpachtcanon en onderverhuur van een deel van het pand.

Overige opbrengsten: opbrengsten van werkzaamheden uitgevoerd door het Recreatieschap Drenthe.

De gemeentelijke bijdrage omvat de in de gemeenschappelijke regeling overeengekomen bijdrage in het exploitatieresultaat en het fonds Recreatie en Toerisme.

Lasten

De exploitatiekosten worden berekend op basis van historische kosten.

Met betrekking tot de personeelskosten voor de uitvoering van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de (semi)publieke sector (WNT) heeft het Recreatieschap Drenthe zich gehouden aan de Beleidsregels toepassing WNT.

Vergelijkende cijfers

De cijfers voor 2015 zijn, waar nodig, opnieuw gerubriceerd teneinde vergelijkbaarheid met 2016 mogelijk te maken.

Toelichting op de balans per 31 december 2016 (in euro's)

ACTIVA

Vaste Activa

Immateriële vaste activa

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
Auteursrechten Drenthe-kaart	<u>1</u>	<u>1</u>

Op de auteursrechten van de Drenthe-kaart wordt niet afgeschreven.

Materiële Vaste Activa

Het betreft uitsluitend activa met een economisch nut.

Cumulatieve aanschafwaarde	81.603
Afschrijving begin van het jaar	-59.904
	<u>21.699</u>
Vermeerderingen	<u>0</u>
	21.699
Aanschafwaarde desinvesteringen	<u>25.027</u>
	46.726
Afschrijvingen 2016	-6.028
Afschrijvingen desinvesteringen	-25.027
Boekwaarde per 31 december	<u>15.671</u>

In bijlage 1 wordt nader ingegaan op het verloop.

Vlottende activa

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
Voorraad	<u>2.177</u>	<u>0</u>

Het betreft de voorraad kaarten en folders.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen op openbare lichamen

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
Deelnemende gemeenten	13.165	6.847
Overige openbare lichamen	<u>274.648</u>	<u>134.314</u>
	<u>287.813</u>	<u>141.161</u>

Het betreft met name nog te ontvangen subsidiebedragen van lopende projecten.

RC verhoudingen met niet-financiële instellingen

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
Stichting Recreatievoorzieningen Drenthe	0	30.570
	<u>0</u>	<u>30.570</u>

Overige vorderingen

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
Handelsdebiteuren	<u>16.286</u>	<u>18.232</u>

Overige uitzettingen

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
--	-------------------	-------------------

Nog te ontvangen bedragen

Waarborgsommen	600	600
Omzetbelasting	75.825	42.984
Kruisposten	0	53
Subsidie projecten	7.454	0
Gemeente Assen	13.102	0
Diversen	0	2.941

Van de gemeente Assen hebben wij een credit-factuur ontvangen met betrekking tot de salarissen.

Vooruitbetaalde bedragen

Verzekeringen	9.697	13.038
Onderhanden projecten	40.740	44.783
Vooruitontvangen facturen	5.926	1.063

De onderhanden projecten worden nader toegelicht in bijlage 4.

Schatkistbankieren

Uitzettingen in 's Rijksschatkist	<u>754.479</u>	<u>593.643</u>
	<u>907.823</u>	<u>699.105</u>

Liquide middelen

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
Bank Nederlandse Gemeenten	103.418	161.817
Rabobank	<u>23.766</u>	<u>22.687</u>
	<u>127.184</u>	<u>184.504</u>

Een groot deel van dit bedrag betreft vooruitontvangen subsidiegelden van lopende projecten.

PASSIVA**Vaste passiva**Eigen vermogen

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
Algemene reserve		
Saldo per 1 januari	93.463	93.463
Toevoegingen	0	0
Onttrekkingen	<u>0</u>	<u>0</u>
Saldo per 31 december	<u>93.463</u>	<u>93.463</u>
Resultaat huidig boekjaar	<u>16.162</u>	<u>804</u>

Conform het besluit van het Algemeen Bestuur is het resultaat 2015 ten gunste van de bestemmingsreserve onderhoud gebracht. Het voorstel is om het resultaat van het huidige boekjaar evenals over 2015 toe te voegen aan de bestemmingsreserve onderhoud.

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
Bestemmingsreserve		
Fonds Recreatie & Toerisme		
Saldo per 1 januari	350.923	343.046
Toevoegingen	101.329	7.877
Onttrekkingen	<u>0</u>	<u>0</u>
Saldo per 31 december	<u>452.252</u>	<u>350.923</u>

Het Fonds Recreatie & Toerisme was in 2016 vastgesteld op een bedrag van € 232.728. Conform het begrotingsbesluit zal het saldo van de bijdragen minus de uitgaven ten laste c.q. ten gunste van deze reserve worden geboekt. In de bestemmingsreserve is sprake van fonds-bedragen die voor een groot deel bestemd zijn voor lopende projecten. De bestemming van deze reserve is uitgewerkt in bijlage 6.

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
Bestemmingsreserve		
Personele inzet		
Saldo per 1 januari	31.895	55.947
Toevoegingen	23.000	23.000
Onttrekkingen	<u>-21.382</u>	<u>-47.052</u>
Saldo per 31 december	<u>33.513</u>	<u>31.895</u>

De bestemmingsreserve wordt gebruikt als er sprake is van inzet van additioneel personeel ten gevolge van hoge werkdruk bij projecten en/of administratieve druk.

Bestemmingsreserve

Vervoermiddelen

Saldo per 1 januari

Toevoegingen

Onttrekkingen

Saldo per 31 december

31-12-201631-12-2015

0

800

0

0

0

-800

00

In 2011 is een nieuwe auto aangeschaft, de auto werd in 5 jaar afgeschreven.

De bestemmingsreserve is hiervoor gebruikt.

Bestemmingsreserve

Onderhoud

Saldo per 1 januari

Resultaat vorig boekjaar na bestemming

Toevoegingen

Onttrekkingen

Saldo per 31 december

31-12-201631-12-2015

49.282

35.262

804

24.993

1.480

29.300

-20.000

-40.273

31.56649.282

De bestemmingsreserve wordt gebruikt voor de toename van de onderhoudskosten.

Bestemmingsreserve

Ontwikkeling Infrastructuur recreatie

Saldo per 1 januari

Toevoegingen

Onttrekkingen

Saldo per 31 december

31-12-201631-12-2015

68.402

68.402

0

0

-20.000

0

48.40268.402

De bestemmingsreserve wordt gebruikt ten behoeve van nieuwe ontwikkelingen met betrekking tot fietsen, wandelen en paardrijden.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rente-
typische looptijd korter dan één jaar

Overige schulden**Crediteuren**

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
Gemeente Assen	86.282	78.540
Centraal Beheer Achmea	4.893	0
Ecorys	23.020	0
Marketing Hulp MKB	10.364	0
Staatsbosbeheer	0	6.050
HR Groep	0	10.816
St. Recreatievoorz.	0	7.864
Grontmij	0	10.000
ZKA consultants	0	15.125
Overige	<u>13.201</u>	<u>19.251</u>
	<u>137.760</u>	<u>147.646</u>

De openstaande post gemeente Assen betreft de salarisafrekening in de maand december.

De openstaande post Centraal Beheer Achmea betreft de aansprakelijkheid bedrijven.

De openstaande post Ecorys betreft de monitor Toerisme Drenthe 2016.

De openstaande post Marketing Hulp MKB betreft de coördinatie project recreatie expertteam.

Overlopende passiva**Nog te betalen bedragen**

	<u>31-12-2016</u>	<u>31-12-2015</u>
Accountantskosten	10.000	4.825
Vooruitontvangen bedragen	4.000	18.505
Onderhanden projecten	518.780	317.797
Borgsom roeiclub Hogeveen	500	500
Kruisposten	286	0
Diversen	<u>10.271</u>	<u>11.230</u>
	<u>543.837</u>	<u>352.857</u>

De onderhanden projecten worden nader toegelicht in bijlage 4.

In verband met gebruik van de toiletvoorziening te Echten door de roeiclub Hogeveen is er een borg van toepassing.

Niet uit de balans blijvende activa/verplichtingen.

Het Recreatieschap Drenthe heeft gronden in bezit aan de Pottendijk te Emmer-Compascuum. Deze gronden worden gebruikt door de motorvereniging Motodrôme uit Emmen en de stichting Schiet- en Jachtsportcentrum uit Emmen. Jaarlijks wordt van beiden een erfpachtcanon ontvangen. De gronden zijn voor 50 jaar in erfpacht uitgegeven. De erfpachtregeling resteert nu nog 29 jaar. Het bestuur van het Recreatieschap Drenthe heeft besloten over te gaan (indien mogelijk) tot verkoop van de gronden met behoud van de huidige bestemming.

Het kopieerapparaat is in gebruik middels een operational leaseovereenkomst. Deze overeenkomst loopt af per 31 juli 2018; de maandelijkse leasetermijn bedraagt € 133,53 (excl. btw). Naast de leaseovereenkomst loopt er een onderhoudscontract. Deze loopt op dezelfde datum af. De kosten bedragen € 210,87 (excl. btw) per kwartaal. Het kopieerapparaat/printer en het pand worden ook gebruikt door de Stichting Drentse Fiets 4 Daagse (doorberekening vindt plaats afhankelijk van het daadwerkelijk gebruik).

De kantoorruimte (Brink 4b te Diever) wordt gehuurd. Het contract loopt af per 31 december 2020. De huurprijs bedraagt per jaar € 46.250,-- (excl. btw); hierbij vindt een jaarlijkse indexering plaats sinds 1 januari 2012.

Een gedeelte van de kantoorruimte wordt onderverhuurd aan Retrospect. De huurovereenkomst loopt af per 31 december 2020. Een gedeelte wordt onderverhuurd aan de Stichting Drentse Fiets4Daagse.

De opslagruimte (Kampsweg 4 te Wijster) wordt gehuurd. Het contract loopt af per 1 juli 2018. De huurprijs en servicekosten bedragen per jaar € 7.360,-- (excl. btw); hierbij vindt een jaarlijkse indexering plaats sinds 1 juli 2011.

Jaarlijks wordt een bijdrage (€ 1.500,--) betaald aan de Stichting Watersportvoorzieningen Appelscha. Deze bijdrage komt ten goede aan het onderhoud van het sanitairgebouw te Appelscha; de looptijd van deze vergoeding is voor onbepaalde tijd.

Gebruik woord en beeldmerk Tour de TT. Gedurende 10 jaar een abonnementsbedrag voor merkbewaking € 142,--. Loopt af in het jaar 2023.

Ultimo boekjaar is er een schuld aan vakantiedagen en vakantiegeld aan personeel (€ 28.458).

Het Recreatieschap Drenthe heeft een meerjarig contract lopen voor het ontwikkelen van cartografische bestanden. Deze firma verwerft en verwerkt jaarlijks gegevens. Hiervoor is een vergoeding verschuldigd van € 7.000 per jaar; deze constructie loopt tot 1 januari 2018. Een stilzwijgende verlenging van 2 jaar is van toepassing.

Voor de automatisering heeft het Recreatieschap Drenthe een leveringsovereenkomst met Spreen ICT afgesloten, dit betreft cloud terminal server, onderhoud/back-up, gebruikers licenties en werkplekbeheer. De maandelijkse kosten bedragen € 1.295,--. Het contract loopt af per 1 januari 2019, hierna 1 kalendermaand opzegtermijn. Binnen de looptijd van de overeenkomst is het toegestaan om per kalendermaand diensten op- en af te schalen. Op voorwaarde dat 50% van de oorspronkelijke samenstelling dient te blijven bestaan.

Toelichting op de programmarekening 2016 (in euro's)

BATEN

Personeel

	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
Administratieve werkzaamheden	15.855	14.000	23.385
Personele vergoedingen	5.693	0	6.656
	<u>21.548</u>	<u>14.000</u>	<u>30.041</u>

Voor de stichtingen Drentse Fiets 4Daagse, Geopark de Hondsrug en Internetplatform Drenthe hebben wij administratieve werkzaamheden uitgevoerd. De personele vergoedingen zijn ontvangsten van medewerkers voor werkzaamheden ten behoeve van ondersteuning bij diverse organisaties.

Huisvesting

	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
Erfpachtcanon	6.759	6.810	6.715
Huurinkomsten	8.720	5.000	5.686
Bijdrage loods uit onderhoud	5.000	5.000	5.000
	<u>20.479</u>	<u>16.810</u>	<u>17.401</u>

Het Recreatieschap Drenthe heeft gronden in bezit aan de Pottendijk te Emmer-Compasuum. Deze gronden zijn in erfpacht uitgegeven aan de motorvereniging Motodrôme en de stichting Schieten Jachtsportcentrum.

De gronden zijn voor 50 jaar in erfpacht uitgegeven. De erfpacht-regeling resteert nu nog 29 jaar. Het bestuur van het Recreatieschap Drenthe heeft besloten over te gaan (indien mogelijk) tot de verkoop van de gronden met behoud van de huidige bestemming.

Een deel van het pand wordt onderverhuurd aan de Stichting Drentse Fiets4Daagse en Retrospect. In de begroting zijn alleen de huurinkomsten van Retrospect meegenomen. De huur voor de Stichting Drentse Fiets4Daagse werd in mindering gebracht op de huurkosten.

Na ontbinding van de Stichting Recreatievoorzieningen Drenthe is, vanaf oktober 2016, een deel van de begane grond verhuurd aan Retrospect. De ingangsdatum was later dan verwacht (zie begroting).

Voor de opslag van gereedschap en onderhoudsmateriaal wordt een loods gehuurd in Wijster. Ten laste van de onderhoudskosten wordt een bijdrage gedaan voor de huur van de loods.

Overige opbrengsten

	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
Recreatiecongres	13.111	5.900	13.794
Recreatiesociëteit	8.900	8.800	8.045
Excursie	10.413	0	3.116
Verkoop kaarten en dergelijke	10.780	0	0
Overige ontvangsten	1.756	0	22.101
	44.960	14.700	47.056

Jaarlijks wordt er in het najaar een Recreatiecongres georganiseerd.

De deelnemers aan het congres betalen een eigen bijdrage. Vanuit het Fonds Recreatie en Toerisme werd een bedrag van € 5.641 beschikbaar gesteld.

Deelnemers van de recreatie-sociëteit betalen een lidmaatschap.

Jaarlijks wordt er een bestuurs-excursie georganiseerd. Van de deelnemers werd een eigen bijdrage gevraagd. Vanuit het Fonds Recreatie en Toerisme werd een bijdrage van € 3.813 beschikbaar gesteld.

Na de ontbinding van de Stichting Recreatievoorzieningen Drenthe is het Recreatieschap Drenthe beperkt verder gegaan met de verkoop van kaarten en dergelijke. De overige ontvangsten zijn diverse geringe vergoedingen o.a. voor uitsnede van fietskaart.

Bijdrage gemeenten

Bijdrage gemeenten

De gemeentelijke bijdrage omvat de in de gemeenschappelijke regeling overeengekomen bijdrage in de exploitatiekosten (zie bijlage 2).

Bijdrage gemeenten fonds Recreatie en Toerisme

Bijdrage gemeenten

De gemeentelijke bijdrage omvat de in de gemeenschappelijke regeling overeengekomen bijdrage in het fonds Recreatie en Toerisme (zie bijlage 3).

Projecten

Toegerekende projectontvangsten

Het mutatiesaldo voor de projecten verschilt per jaar (zie bijlage 4).

Werkelijk
2016

597.149

Begroting
2016

597.149

Werkelijk
2015

597.241

Werkelijk
2016

232.728

Begroting
2016

232.728

Werkelijk
2015

233.309

Werkelijk
2016

205.026

Begroting
2016

p.m.

Werkelijk
2015

131.490

Toelichting op de programmarekening 2016 (in euro's)

LASTEN

Personeel

	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
Bruto salarissen	435.952	382.664	399.067
Sociale lasten	110.889	127.600	99.406
Ziekengeld ontvangen	0	0	0
Uren naar projecten	-51.297	0	-34.022
Detachering personeel	-12.956		
Inlenen van personeel	1.914	0	16.750
Kosten Arbo	0	1.950	-1.700
Kosten salarisverwerking	3.000	2.600	3.250
Opleiding	1.468	0	615
Overige kosten	3.720	2.000	7.860
	<u>492.690</u>	<u>516.814</u>	<u>491.226</u>

Gedurende het jaar 2016 waren er 7,77 fte in vaste dienst (12 medewerkers).

Werkelijke bruto salarissen inclusief sociale lasten € 546.841 in begroting € 510.264, verschil € 36.577.

Vergelijking van de werkelijke bruto salarissen inclusief sociale lasten ten opzichte van de begroting:

Beleidsmedewerker tijdelijk van 0,67 fte naar 0,89 fte.	16.374
Oproepmedewerker uit dienst	-4.436
Tijdelijke medewerker t.b.v. projecten/buitendienst	17.107
Stagiair	1.212
Overige wijzigingen samengevoegd	6.320
Verschil	<u>36.577</u>

Een beleidsmedewerker was begroot voor 0,67 fte. Gedurende het gehele jaar is dit 0,89 fte geworden. Van 1 januari tot 1 november had dit betrekking op werkzaamheden voor de Stichting Internetplatform. Deze uren werden belast op het project afwikkeling Tourist Info Drenthe en werden in mindering gebracht op de bruto salarissen (zie bruto salarissen naar projecten).

Een tijdelijke oproepmedewerker (0,096 fte) tot 1 mei 2016 voor ondersteuning projecten. Dit contract is verlengd tot 1 november 2016 voor onderhoudswerkzaamheden buitendienst (0,50 fte).

In de periode juni tot en met september hebben wij een stagiair van de Hogeschool TIO gehad.

Zoals in de begroting is opgenomen heeft er een onttrekking plaatsgevonden vanuit de bestemmingsreserve personele inzet € 15.852 en vanuit de bestemmingsreserve infrastructuur € 20.000 (tijdelijke projectcoördinator/adviseur) ten gunste van de bruto salarissen.

Met betrekking tot de tijdelijke medewerker voor ondersteuning bij projecten werd er een onttrekking vanuit de bestemmingsreserve personele inzet gedaan van € 3.616.

Uren naar projecten:

Doorbelasting uren naar projecten van diverse medewerkers € -51.297.

Het Recreatieschap Drenthe voert diverse projecten uit. Afhankelijk van de projectopzet en het subsidieregime kunnen incidentele uren die projectmatig gemaakt zijn door interne medewerkers doorbelast worden naar projecten. Afhankelijk van het project kunnen de uren tegen een uurtarief bruto salaris dan wel met een opslag geboekt worden.

Dit geeft geen garantie voor de komende jaren. Ten tijde van het opstellen van de begroting waren de door te belasten uren nog niet bekend.

Er werd heel gering extra personeel ingeleend ten behoeve van de ondersteuning van een project, onttrekking vanuit de bestemmingsreserve personele inzet € 1.914.

De opleidingen betreffen:

- a. BHV-cursussen;
- b. een medewerker van de financiële administratie heeft een boekhoudcursus gevolgd;
- c. buitendienstmedewerkers, cursus Veilig werken langs de weg.

Huisvesting	Werkelijk	Begroting	Werkelijk
	2016	2016	2015
Huur kantoorruimte	51.817	46.100	41.484
Energie kantoorruimte	9.569	12.000	12.428
Onderhoud pand	489	750	538
Huurkosten loods	7.978	8.000	5.970
Schoonmaakkosten	5.652	5.100	3.625
Overige huisvestingskosten	3.530	3.500	2.845
	79.035	75.450	66.890

Het Recreatieschap Drenthe is gevestigd in het voormalig gemeentehuis van Diever, Brink 4b, begane grond. Een deel hiervan wordt onderverhuurd aan de Stichting Drentse Fiets 4Daagse. In de begroting zijn de huurkosten voor de Stichting Drentse Fiets 4Daagse in mindering gebracht op de huur kantoorruimte. Werkelijk is de onderverhuur geboekt op huurinkomsten. Aan Retrospect wordt ook een gedeelte van het pand verhuurd, zie huurinkomsten.

De energiekosten van het gehele pand worden gedeeld met de huurder van de bovenverdieping. aan de hand van een verdeelsleutel gebaseerd op metergegevens. In verband met een teruggave van € 1.236 waren de energiekosten lager dan begroot.

Voor de opslag van borden en overige onderhoudsmaterialen wordt een loods gehuurd in Wijster. De huurovereenkomst heeft een looptijd van 5 jaar (lopende tot en met juni 2018).

De huisvestingskosten zijn hoger dan voorgaande jaren omdat een gedeelte van de kosten niet meer toegerekend kunnen worden aan de Stichting Recreatievoorzieningen Drenthe, dit geldt ook voor de huurkosten van de loods deze werd voorheen samen gebruikt.

Onderhoud	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
Autokosten	5.248		7.116
Kanoroutes	2.977		10.487
Gereedschappen e.d.	130		342
ATB-routes	3.163		19.429
Onderhoud algemeen	14.286		25.137
Toiletvoorzieningen onderhoud e.d.	13.521		14.596
Toiletvoorzieningen energie	2.497		2.465
	41.822	25.736	79.572

De onderhoudskosten betreffen alleen de reguliere kosten er werden geen extra werkzaamheden uitgevoerd of materialen aangeschaft. De reguliere kosten zijn hoger dan begroot.

Conform de begroting werd er € 20.000 onttrokken aan de bestemmingsreserve onderhoud in relatie tot bewegwijzering en materiaalkosten.

Overige uitgaven	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
Recreatiecongres	13.111	6.500	13.794
Recreatiesociëteit	1.087	2.500	833
Inkoop kaarten e.d.	3.756	0	0
Kosten excursie	10.413	0	3.116
	28.367	9.000	17.743

Jaarlijks wordt er in het najaar een Recreatiecongres georganiseerd. De kosten zijn hoger dan begroot er werd gekozen voor een uitgebreidere opzet en luxe locatie.

De Recreatiesociëteit is een netwerkgroep met deelnemers uit verschillende organisaties, de deelnemers betalen een lidmaatschap, hieruit worden de kosten voldaan.

Jaarlijks wordt er een bestuursexcursie georganiseerd, dit jaar was het een 2-daagse excursie grensoverschrijdend naar België.

Bestuur	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
Vergaderkosten	1.352	0	1.825

Het bestuur heeft besloten op diverse locaties te vergaderen. Hierdoor zijn de werkelijke kosten hoger dan begroot.

Bureau	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
Portikosten	1.343	900	898
Telefoon-/faxkosten	3.605	2.000	2.617
Reiskosten	11.343	7.500	8.218
Representatiekosten	945	0	438
Woon-werk reiskosten	896	0	602
Kantoorbenodigdheden	822	2.000	1.098
Kopieerkosten	1.761	1.600	1.535
Leasekosten	1.410	1.200	1.105
Kantinekosten	1.043	950	1.747
Automatiseringskosten	7.938	5.500	7.034
Documentatie en voorlichting	677	1.500	2.084
Abonnementen	1.473	750	730
Bankkosten	672	400	499
Verzekeringskosten	6.023	9.300	16.227
Accountantskosten	10.340	9.600	12.023
Overige kosten	5.291	1.000	49
	55.582	44.200	56.904

De reiskosten zijn hoger doordat de nieuwe directeur veel kilometers heeft gemaakt voor kennismakingsbezoeken.

De representatiekosten zijn hoger door verschillende kleine bedragen voor attenties en lunchkosten.

De woon-werk reiskosten zijn gedeclareerd door een tijdelijke medewerker.

De automatiseringskosten zijn hoger dan begroot omdat we per 1 december zijn overgestapt naar een nieuwe dienstverlener. Er is gekozen voor werken in de cloud.

Abonnementskosten zijn hoger dan begroot en ten opzichte van 2015 door een wijziging in het abonnement met cash (boekhoudprogramma) in verband met web-versie.

De verzekeringskosten zijn lager dan begroot en ten opzichte van 2015. Wij hebben een bedrag van € 12.293 terugontvangen dit had ook betrekking op 2015. Er heeft een andere berekeningsmethode plaatsgevonden van de aansprakelijkheidsverzekering.

Van Univé hebben wij een bedrag van € 954 terug ontvangen in verband met een gewijzigde premieberekening. Voor sommige premies was er sprake van boekjaar, alle premies zijn vanaf 1 januari 2017 per kalenderjaar.

De overige kosten zijn hoger door fiscaal advies vennootschapsbelasting € 5.197.

Afschrijvingen	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
Afschrijvingen	6.028	5.312	12.612

De afschrijvingskosten zijn hoger dan begroot door de aanschaf van een aanhanger in 2015 (zie bijlage 1).

Recreatie en Toerisme

	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
Uitgaven projecten in fonds	<u>131.399</u>	<u>232.728</u>	<u>225.432</u>

De uitgaven aan projecten in het fonds Recreatie en Toerisme zijn per jaar verschillend. De toezegging en de daadwerkelijke afronding vindt niet altijd in hetzelfde jaar plaats (zie bijlage 5).

Projecten

	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
Projectuitgaven	<u>205.026</u>	<u>p.m.</u>	<u>131.490</u>

Het mutatiesaldo voor de projecten verschilt per jaar (zie bijlage 4).

Algemeen

De begrotingsoverschrijdingen passen binnen het bestaande beleid.

De begrotingsoverschrijdingen worden gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten of komen pas tot uitdrukking bij het opmaken van de jaarrekening.

Saldo financieringsfunctie

	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
Rente BNG en Rabobank	<u>0</u>	<u>1.000</u>	<u>12</u>

De rentevergoeding is vervallen.

Reserves

Onttrekking bestemmingsreserve Personeelsinzet

	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
Conform begroting	15.852	15.852	15.852
Extra uren medewerkers	3.616	0	14.450
Inlenen personeel	1.914	0	16.750
	<u>21.382</u>	<u>15.852</u>	<u>47.052</u>

Zoals in de begroting is opgenomen heeft er een onttrekking plaatsgevonden van € 15.852 ten gunste van de brutosalarissen.

Een bedrag van € 3.616 werd onttrokken voor de tijdelijke oproepkracht en een bedrag van € 1.914 voor het inlenen van personeel ten behoeve van ondersteuning bij projecten.

Onttrekking bestemmingsreserve Vervoermiddelen

	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
1/5 deel afschrijving	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>800</u>

De oorspronkelijke reserve € 2.000 is in 5 jaar aangewend voor de afschrijving van een bedrijfsauto.

Onttrekking bestemmingsreserve Onderhoud

	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Werkelijk 2015
Conform begroting	20.000	20.000	20.000
Aanvullende controle kanosteigers	0	0	1.737
ATB-palen	0	0	16.400
Contract audionetic zuilen	0	0	2.136
	<u>20.000</u>	<u>20.000</u>	<u>40.273</u>

Conform begroting is € 20.000 onttrokken ten gunste van het algemeen onderhoud.

**Otttrekking bestemmingsreserve
Infrastructuur**

Conform begroting

Zoals in de begroting is opgenomen werd er een bedrag van € 20.000 onttrokken ten gunste van de brutosalarissen

Werkelijk 2016
20.000

Begroting 2016
20.000

Werkelijk 2015
0

**Toevoeging bestemmingsreserve
Fonds Recreatie en Toerisme**

Saldo

Het saldo betreft het verschil tussen ontvangsten en uitgaven in het boekjaar.

Niet alle toezeggingen worden uitbetaald in het jaar van toezegging.

De uitbetaling zal dan plaatsvinden in volgend(e) ja(a)r(en).

Bepaalde toezeggingen worden pas uitbetaald bij afronding van het project.

Werkelijk 2016
101.329

Begroting 2016
0

Werkelijk 2015
7.877

**Toevoeging bestemmingsreserve
Personeelsinzet**

Conform begroting

Werkelijk 2016
23.000

Begroting 2016
23.000

Werkelijk 2015
23.000

**Toevoeging bestemmingsreserve
Onderhoud**

Conform begroting

Project wandelknooppunten

Fietsknooppunten Appelscha

Werkelijk 2016
0
0
1.480
1.480

Begroting 2016
0

Werkelijk 2015
10.000
19.300
0
29.300

De vergoeding voor aanpassen van het fietsknooppuntensysteem Appelscha werd toegevoegd aan bestemmingsreserve onderhoud.

Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe te Diever gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe te Diever per 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2016;
- de programmarekening over 2016; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het Controleprotocol WNT 2016 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Drenthe zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

- 53 -

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Bericht van het Dagelijks Bestuur;
- Programmaverantwoording;
- Verplichte paragrafen; en
- Bijlagen (Investeringsstaat, Bijdrage gemeenten in de exploitatiekosten, Bijdrage gemeenten in het fonds Recreatie en Toerisme, Projecten, Fonds Recreatie en Toerisme, Bestemmingsreserve fonds Recreatie en Toerisme en Wet Normering Topinkomens).

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720 en artikel 213 lid 3 onder d Gemeentewet. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de gemeenschappelijke regeling in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de gemeenschappelijke regeling te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het Controleprotocol WNT 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten.

Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties, met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een gemeenschappelijke regeling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Assen, 29 maart 2017

UNP accountants adviseurs B.V.
namens deze

drs. F. Geertsma RA

Bijlagen

Bijlage 1

Investeringsstaat

Omschrijving	Aanschaf- datum	Afschrijv. %	Aanschaf- waarde begin boekjaar	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	Aanschaf- waarde einde boekjaar	Totale afschrijving begin boekjaar	Afschrijving desinves- teringen	Boek- waarde begin boekjaar	Afschrijving boekjaar	Boek- waarde einde boekjaar	Rest- waarde begin boekjaar	Rest- waarde einde boekjaar
Vervoermiddelen													
Bedrijfsauto's													
Volkswagen 3-VLX-11	1-3-2011	20,00	19.708	0	0	19.708	16.151	0	3.557	556	3.001	3.000	3.000
Volkswagen 5-VZK-31	16-10-2012	20,00	20.250	0	0	20.250	11.212	0	9.038	3.450	5.588	3.000	3.000
Aanhanger + wijzer	30-4-2015	20,00	<u>3.597</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>3.597</u>	<u>479</u>	<u>0</u>	<u>3.118</u>	<u>720</u>	<u>2.398</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Subtotaal			43.555	0	0	43.555	27.842	0	15.713	4.726	10.987	6.000	6.000
Overige materiële vaste activa													
Kantoorinventaris													
Kantoormeubilair	6-2-2009	10,00	1.245	0	0	1.245	852	0	393	124	269	0	0
Telefooncentrale	1-10-2010	10,00	<u>11.776</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>11.776</u>	<u>6.183</u>	<u>0</u>	<u>5.593</u>	<u>1.178</u>	<u>4.415</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Subtotaal			13.021	0	0	13.021	7.035	0	5.986	1.302	4.684	0	0
Automatisering													
Server	1-10-2010	20,00	19.332	0	19.332	0	19.332	19.332	0	0	0		
Laptops	15-1-2011	20,00	<u>5.695</u>	<u>0</u>	<u>5.695</u>	<u>0</u>	<u>5.695</u>	<u>5.695</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>		
Subtotaal			25.027	0	25.027	<u>0</u>	25.027	25.027	0	0	0		
Totaal			81.603	0	25.027	56.576	59.904	25.027	21.699	6.028	15.671	6.000	6.000

Bijlage 2

Bijdragen gemeenten 2016 in de exploitatiekosten volgens bestaande bijdrageregeling.

Gemeente	in %	Werkelijk 2016	Begroting 2016	Nog te ontvangen in 2016
Aa en Hunze	7,75	43.049	43.049	0
Assen	7,50	41.661	41.661	0
Borger-Odoorn	8,00	44.439	44.439	0
Coevorden	9,25	51.383	51.383	0
De Wolden	6,75	37.495	37.495	0
Emmen	18,00	99.988	99.988	0
Hoogeveen	8,00	44.439	44.439	0
Meppel	4,00	22.220	22.220	0
Midden-Drenthe	10,00	55.549	55.549	0
Noordenveld	7,25	40.273	40.273	0
Ooststellingwerf	7,50	41.662	41.662	0
Tynaarlo	6,25	34.718	34.718	0
Westerveld	7,25	40.273	40.273	0
Totaal	107,5	597.149	597.149	0

Bijlage 3

Bijdragen gemeenten 2016 in het fonds Recreatie en Toerisme:
ter stimulering van projecten in het kader van Recreatie en Toerisme
volgens de bestaande bijdrageregeling.

	Werkelijk	Begroting	Nog te ontvangen
Gemeente	2016	2016	2016
Aa en Hunze	27.065	27.065	0
Assen	13.934	13.934	0
Borger-Odoorn	28.306	28.306	0
Coevorden	34.849	34.849	0
De Wolden	13.928	13.928	0
Emmen	8.345	8.345	0
Hoogeveen	11.259	11.259	0
Meppel	12.651	12.651	0
Midden-Drenthe	20.650	20.650	0
Noordenveld	12.842	12.842	0
Ooststellingwerf	12.893	12.893	0
Tynaarlo	14.523	14.523	0
Westerveld	21.483	21.483	0
Totaal	232.728	232.728	0

Bijlage 4
Onderhanden projecten

Naam project	Project nummer	Saldo per 1-jan-16	Lasten 2016	Baten 2016	Saldo per 31-12-2016	
					Vordering	Schuld
Kwaliteitsteam fase 2	760	47.989	17.513	1.000		31.476
Expertteam fase 1	762	10.053	21.050	0	10.997	
Tour de TT	767	1.138	18.588	8.353	9.097	
Expertteam fase 2	778	5.561	14.907	0	9.346	
Kwaliteitsimpuls fietspaden	779	17.391	31.555	23.586		9.422
Beheer & onderhoudsvoorziening Staatsbosbeheer	782	0	250.000	250.000		0
Aanpassing fietsknooppuntnetwerk Ooststellingwerf	785	0	5.753	0	5.753	
Verbinding & Verbeelding Maatschappij v. weldadigh. 2	787	35.312	28.973	0		6.339
Ontwikkeling wandelknooppunten 1	788	43.333	0	0		43.333
Regionaal Landschap	790	-8.939	8.436	44.600		27.225
Expertteam fase 3	792	65.000	39.606	4.000		29.394
Ontwikkeling wandelknooppunten 2	794	43.333	0	0		43.333
Ontwikkeling wandelknooppunten 3	795	43.333	0	0		43.333
Zuidlaardermeer infrastructuur	796	0	13.223	15.294		2.071
NTFU MTB-visie	797	0	6.912	3.240	3.672	
Stimulering Ontwikkeling Vrijtjidssector	798	0	0	43.850		43.850
Pilot digitalisering fietsroutes	799	0	1.211	10.000		8.789
E-book Noord-Willemsvaart	800	0	4.450	5.000		550
Revitalisering Kanotoerisme Hunze	801	0	3.750	1.875	1.875	
MTB-fonds	802	0	0	10.000		10.000
Koepelproject Fietsprovincie	803	0	0	72.500		72.500
Hippisch Toerisme	804	0	0	125.000		125.000
Afloop Tourist Info	900	0	87.961	110.126		22.165
Afgeronde projecten in 2016		-30.490	45.450	75.940	0	0
Mutatie projectsaldo			205.026			
Totaal		273.014	804.364	804.364	40.740	518.780

Toelichting op de lopende projecten

Naam project: **Kwaliteitsteam fase 2.**

Betreft: Vervolg op kwaliteitsteam fase 1. Het adviseren van bedrijven in relatie tot mogelijke uitbreiding in kwetsbare natuurgebieden.

Totale kosten: € 110.000,--.

Subsidie: € 46.000,--.

Bijdr. derden € 18.000,--.

Recr.schap: € 46.000,-- (vanuit fonds Recreatie & Toerisme).

Startdatum: 1 januari 2013.

Einddatum: 31 december 2016.

Voortgang: Volgens plan.

Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren	€ 9.200,--
Openstaande crediteuren	€ 0,--
Saldo per 31 december 2016	€ 31.477,--
Nog te verwachten kosten	€ 42.977,-- -/-
Nog te verwachten inkomsten	€ 0,--
Recreatieschap Drenthe	€ 11.500,--
Per saldo	€ 0,--

Naam project: **Expertteam fase1.**

Betreft: Een extra impuls te geven aan de stabiliteit van toeristisch/recreatieve bedrijven.

Totale kosten: € 112.000,--.

Subsidie: € 73.500,--.

Bijdr. derden: € 14.000,--.

Recr.schap: € 24.500,-- (vanuit fonds Recreatie & Toerisme).

Startdatum: 1 januari 2013.

Einddatum: 31 maart 2017.

Voortgang: Volgens plan.

Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren	€ 14.300,--
Openstaande crediteuren	€ 1.210,--
Saldo per 31 december 2016	€ -10.997,--
Nog te verwachten kosten	€ 0,-- -/-
Nog te verwachten inkomsten	€ 0,--
Recreatieschap Drenthe	€ 12.250,--
Per saldo	€ 1.253,--

Naam project: **Tour de TT.**

Betreft: De historische route TT is een publiek private samenwerking, onder regie van het Recreatieschap Drenthe, tussen de gemeenten Aa en Hunze, Assen, Borger-Odoorn en Midden Drenthe en de toeristische en recreatieve sector. Tour de TT had in 2014 een deelnemersbestand van 64 ondernemers. Het project is uitgebreid met een kunstroute.

Totale kosten: € 132.500,--.

Subsidie: € 50.000,--.

Bijdr. derden: € 60.500,--

Recr.schap: € 22.000,-- (vanuit fonds Recreatie & Toerisme).

Startdatum: 1 november 2013.

Einddatum: 31 december 2016.

Voortgang: Volgens plan.

Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren	€ 8.000,--
Openstaande crediteuren	€ 0,--
Saldo per 31 december 2016	€ -9.097,--
Nog te verwachten kosten	€ 0,-- -/-
Nog te verwachten inkomsten	€ 0,--
Recreatieschap Drenthe	€ 9.097,--
Per saldo	€ 0,--

Naam project: **Expertteam fase 2.**

Betreft: Een extra impuls te geven aan de stabiliteit van toeristisch/recreatieve bedrijven.

Totale kosten: € 56.750,--.

Subsidie: € 37.500,--.

Bijdr. derden: € 7.000,--.

Recr.schap: € 12.250,-- (vanuit fonds Recreatie & Toerisme).

Startdatum: 1 december 2014.

Einddatum: 31 maart 2017.

Voortgang: Volgens plan.

Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren	€ 7.500,--
Openstaande crediteuren	€ 0,--
Saldo per 31 december 2016	€ -9.346,--
Nog te verwachten kosten	€ 0,-- -/-
Nog te verwachten inkomsten	€ 0,--
Recreatieschap Drenthe	€ 12.250,--
Per saldo	€ 2.904,--

Naam project: **Kwaliteitsimpuls fietspaden.**

Betreft: Projectmanagement van het herstellen van fietspaden.

Totale kosten: € 73.901,--.

Bijdr.derden: € 73.901,--.

Startdatum: 1 december 2014.

Einddatum: 31 december 2017.

Voortgang: Volgens plan.

Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren	€	2.126,--
Openstaande crediteuren	€	0,--
Saldo per 31 december 2016	€	9.421,--
Nog te verwachten kosten	€	30.314,-- -/-
Nog te verwachten inkomsten	€	20.893,--
Recreatieschap Drenthe	€	<u>0,--</u>
Per saldo	€	0,--

Naam project: **Beheer & onderhoudsvoorziening Staatsbosbeheer.**

Betreft: het waarborgen van het onderhoud van de toeristische/recreatieve voorzieningen in de natuurgebieden van Staatsbosbeheer. Het project kent een doorlooptijd van 3 jaar.

Totale kosten: € 750.000,--.

Bijdr.derden: € 686.985,--.

Recr.schap: € 63.015,-- (vanuit fonds Recreatie & Toerisme).

Startdatum: 1 december 2014.

Einddatum: 31 december 2017.

Voortgang: Volgens plan.

Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren	€	0,--
Openstaande crediteuren	€	0,--
Saldo per 31 december 2016	€	0,--
Nog te verwachten kosten	€	250.000,-- -/-
Nog te verwachten inkomsten	€	228.995,--
Recreatieschap Drenthe	€	<u>21.005,--</u>
Per saldo	€	0,--

Naam project: **Aanpassing fietsknooppuntnetwerk Ooststellingwerf.**

Betreft: werkzaamheden met betrekking tot de N381, aanpassingen fietsknooppuntnetwerk gemeente Ooststellingwerf.

Totale kosten: € 12.132,--.

Bijdr.derden: € 12.132,--.

Startdatum: 1 juni 2015.

Einddatum: 31 december 2017.

Voortgang: Volgens plan.

Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren	€	0,--
Openstaande crediteuren	€	0,--
Saldo per 31 december 2016	€	-5.753,--
Nog te verwachten kosten	€	6.379,-- -/-
Nog te verwachten inkomsten	€	12.132,--
Recreatieschap Drenthe	€	0,--
Per saldo	€	0,--

Naam project: **Verbinding en verbeelding Maatsch. van Weldadigheid 2.**

Betreft: Zichtbaar en beleefbaar maken van geschiedenis koloniën van weldadigheid, o.a. door pauperpad.nl en routes.

Totale kosten: € 50.000,--.

Subsidie: € 50.000,--.

Startdatum: 1 februari 2015.

Einddatum: 31 december 2016.

Voortgang: Volgens plan.

Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren	€	0,--
Openstaande crediteuren	€	0,--
Saldo per 31 december 2016	€	6.339,--
Nog te verwachten kosten	€	6.339,-- -/-
Nog te verwachten inkomsten	€	0,--
Recreatieschap Drenthe	€	0,--
Per saldo	€	0,--

Naam project: **Ontwikkeling wandelknooppunten 1.**

Betreft: De ontwikkeling van een wandelknooppunten-systeem. Dit systeem, in navolging van het fietsknooppunten-systeem, geeft wandelaars een optimale vrijheid om via bewegwijzerde routes te wandelen zonder dat verdwalen mogelijk is.

Totale kosten: € 128.333,--.

Subsidie: € 33.334,--.

Subsidie: € 10.000,--.

Bijdr.derden: € 70.000,--.

Recr.schap: € 15.000,-- (vanuit fonds Recreatie & Toerisme).

Startdatum: 1 december 2015.

Einddatum: 31 december 2017.

Voortgang: Volgens plan.

Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren	€	0,--
Openstaande crediteuren	€	0,--
Saldo per 31 december 2016	€	43.334,--
Nog te verwachten kosten	€	99.500,-- -/-
Nog te verwachten inkomsten	€	47.666,--
Recreatieschap Drenthe	€	8.500,--
Per saldo	€	0,--

Naam project: **Regionaal Landschap.**

Betreft: Plaatsen gebiedsborden Nationale Parken en object verwijzingen naar toeristische dagattracties en parkeerplaatsen.

Totale kosten: € 44.600,--.

Subsidie: € 40.000,--.

Bijdr.derden: € 4.600,--.

Startdatum: 1 augustus 2015.

Einddatum: 31 december 2017.

Voortgang: Volgens plan.

Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren € 6.000,--

Openstaande crediteuren € 0,--

Saldo per 31 december 2016 € 27.225,--

Nog te verwachten kosten € 27.225,-- -/-

Nog te verwachten inkomsten € 0,--

Recreatieschap Drenthe € 0,--

Per saldo € 0,--

Naam project: **Expertteam fase 3.**

Betreft: Een extra impuls te geven aan de stabiliteit van toeristisch/recreatieve bedrijven.

Totale kosten: € 100.000,--.

Subsidie: € 65.000,--.

Bijdr.derden: € 15.000,--.

Recr.schap: € 20.000,-- (vanuit fonds Recreatie & Toerisme).

Startdatum: 1 december 2015.

Einddatum: 31 december 2017.

Voortgang: Volgens plan.

Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren € 13.000,--

Openstaande crediteuren € 0,--

Saldo per 31 december 2016 € 29.394,--

Nog te verwachten kosten € 60.394,-- -/-

Nog te verwachten inkomsten € 11.000,--

Recreatieschap Drenthe € 20.000,--

Per saldo € 0,--

Naam project: **Ontwikkeling wandelknooppunten 2.**

Betreft: De ontwikkeling van een wandelknooppunten-systeem. Dit systeem, in navolging van het fietsknooppunten-systeem, geeft wandelaars een optimale vrijheid om via bewegwijzerde routes te wandelen zonder dat verdwalen mogelijk is.

Totale kosten: € 128.333,--.

Subsidie: € 33.334,--.

Subsidie: € 10.000,--.

Bijdr.derden: € 70.000,--.
 Recr.schap: € 15.000,-- (vanuit fonds Recreatie & Toerisme).
 Startdatum: 1 december 2015.
 Einddatum: 31 december 2017.
 Voortgang: Volgens plan.
 Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren	€ 8.666,--
Openstaande crediteuren	€ 0,--
Saldo per 31 december 2016	€ 43.333,--
Nog te verwachten kosten	€ 128.333,-- -/-
Nog te verwachten inkomsten	€ 70.000,--
Recreatieschap Drenthe	€ 15.000,--
Per saldo	€ 0,--

Naam project: **Ontwikkeling wandelknooppunten 3.**

Betreft: De ontwikkeling van een wandelknooppunten-systeem. Dit systeem, in navolging van het fietsknooppunten-systeem, geeft wandelaars een optimale vrijheid om via bewegwijzerde routes te wandelen, zonder dat verdwalen mogelijk is.

Totale kosten: € 128.333,--.
 Subsidie: € 33.333,--.
 Subsidie: € 10.000,--.
 Bijdr.derden: € 70.000,--.
 Recr.schap: € 15.000,-- (vanuit fonds Recreatie & Toerisme).
 Startdatum: 1 december 2015.
 Einddatum: 31 december 2017.
 Voortgang: Volgens plan.
 Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren	€ 8.666,--
Openstaande crediteuren	€ 0,--
Saldo per 31 december 2016	€ 43.333,--
Nog te verwachten kosten	€ 128.333,-- -/-
Nog te verwachten inkomsten	€ 70.000,--
Recreatieschap Drenthe	€ 15.000,--
Per saldo	€ 0,--

Naam project: **Zuidlaardermeer.**

Betreft: Aanleg recreatieve voorziening, voornamelijk steigers, in het Zuidlaardermeer.

Totale kosten: € 369.872,--.
 Subsidie: € 216.936,--.
 Subsidie: € 152.936,--.
 Startdatum: 1 mei 2016.
 Einddatum: 30 juni 2017.
 Voortgang: Volgens plan.
 Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren	€ 0,--
Openstaande crediteuren	€ 0,--
Saldo per 31 december 2016	€ 2.071,--
Nog te verwachten kosten	€ 356.649,-- -/-
Nog te verwachten inkomsten	€ 354.578,--
Recreatieschap Drenthe	€ 0,--
Per saldo	€ 0,--

Naam project: **NTFU MTB-visie.**

Betreft: Opzetten MTB-visie in samenwerking met NTFU.

Totale kosten: € 13.400,--.

Subsidie: € 6.700,--.

Recr.schap: € 6.700,-- (vanuit fonds Recreatie & Toerisme).

Startdatum: 1 juli 2016.

Einddatum: 1 juli 2017.

Voortgang: Volgens plan.

Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren	€ 0,--
Openstaande crediteuren	€ 0,--
Saldo per 31 december 2016	€ -3.672,--
Nog te verwachten kosten	€ 6.488,-- -/-
Nog te verwachten inkomsten	€ 3.460,--
Recreatieschap Drenthe	€ 6.700,--
Per saldo	€ 0,--

Naam project: **Stimulering Ontwikkeling Vrijtjdssector.**

Betreft: Aanvulling op bestaand project Recreatie Expertteam.

Totale kosten: € 57.100,--.

Subsidie: € 38.500,--.

Bijdr.derden: € 16.100,--.

Recr.schap: € 2.500,-- (vanuit fonds Recreatie & Toerisme).

Startdatum: 1 december 2015.

Einddatum: 31 december 2017.

Voortgang: Volgens plan.

Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren	€ 13.050,--
Openstaande crediteuren	€ 0,--
Saldo per 31 december 2016	€ 43.850,--
Nog te verwachten kosten	€ 57.100,-- -/-
Nog te verwachten inkomsten	€ 10.750,--
Recreatieschap Drenthe	€ 2.500,--
Per saldo	€ 0,--

Naam project: **Pilot Digitalisering Routes.**

Betreft: Het aanbieden van digitale routes op de website van Drenthe.nl en deze met een digitale koppeling beschikbaar te stellen aan derden.

Totale kosten: € 30.000,--.

Bijdr.derden: € 20.000,--.

Recr.schap: € 10.000,-- (vanuit fonds Recreatie & Toerisme).

Startdatum: 1 december 2015.

Einddatum: 31 december 2017.

Voortgang: Volgens plan.

Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren	€	0,--
------------------------	---	------

Openstaande crediteuren	€	0,--
-------------------------	---	------

Saldo per 31 december 2016	€	8.789,--
----------------------------	---	----------

Nog te verwachten kosten	€	28.789,-- -/-
--------------------------	---	---------------

Nog te verwachten inkomsten	€	10.000,--
-----------------------------	---	-----------

Recreatieschap Drenthe	€	<u>10.000,--</u>
------------------------	---	------------------

Per saldo	€	0,--
-----------	---	------

Naam project: **E-book Noord-Willemsvaart.**

Betreft: Het ontwikkelen van een e-book rondom het thema Noord-Willemsvaart.

Totale kosten: € 10.000,--.

Bijdr.derden: € 5.000,--.

Recr.schap: € 5.000,-- (vanuit fonds Recreatie & Toerisme).

Startdatum: 1 november 2016.

Einddatum: 30 juni 2017

Voortgang: Volgens plan.

Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren	€	6.050,--
------------------------	---	----------

Openstaande crediteuren	€	0,--
-------------------------	---	------

Saldo per 31 december 2016	€	550,--
----------------------------	---	--------

Nog te verwachten kosten	€	5.550,-- -/-
--------------------------	---	--------------

Nog te verwachten inkomsten	€	0,--
-----------------------------	---	------

Recreatieschap Drenthe	€	<u>5.000,--</u>
------------------------	---	-----------------

Per saldo	€	0,--
-----------	---	------

Naam project: **Revitalisering Kanotoerisme Hunze.**

Betreft: Opwaarderen kanosteigers aan de Hunze en visieontwikkeling.

Totale kosten: € 7.500,--.

Bijdr.derden: € 3.750,--.

Recr.schap: € 3.750,-- (vanuit fonds Recreatie & Toerisme).

Startdatum: 1 december 2016.

Einddatum: 31 december 2017

Voortgang: Volgens plan.

Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren	€	0,--
Openstaande crediteuren	€	0,--
Saldo per 31 december 2016	€	-1.875,--
Nog te verwachten kosten	€	3.750,-- -/-
Nog te verwachten inkomsten	€	3.750,--
Recreatieschap Drenthe	€	<u>1.875,--</u>
Per saldo	€	0,--

Naam project: **MTB fonds.**

Betreft: Stimulering en upgrading MTB in Drenthe.

Totale kosten: € 10.000,--.

Recr.schap: € 10.000,-- (vanuit fonds Recreatie & Toerisme).

Startdatum: 1 december 2016.

Einddatum: 31 december 2019.

Voortgang: Volgens plan.

Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren	€	0,--
Openstaande crediteuren	€	0,--
Saldo per 31 december 2016	€	10.000,--
Nog te verwachten kosten	€	10.000,-- -/-
Nog te verwachten inkomsten	€	0,--
Recreatieschap Drenthe	€	<u>0,--</u>
Per saldo	€	0,--

Naam project: **Koepelproject Fietsprovincie.**

Betreft: Verlening incidentele prestatiesubsidie koepelproject fietsprovincie in het kader van kwaliteitsimpuls fietsnetwerk Drenthe.

Totale kosten: € 110.000,--.

Subsidie: € 72.500,--.

Recr.schap: € 37.500,-- (vanuit fonds Recreatie & Toerisme).

Startdatum: 1 december 2016.

Einddatum: 31 december 2017.

Voortgang: Volgens plan.

Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren	€	72.500,--
Openstaande crediteuren	€	0,--
Saldo per 31 december 2016	€	72.500,--
Nog te verwachten kosten	€	110.000,-- -/-
Nog te verwachten inkomsten	€	0,--
Recreatieschap Drenthe	€	<u>37.500,--</u>
Per saldo	€	0,--

Naam project: **Hippisch Toerisme.**

Betreft: Verbeteren men- en ruiterroutes Drenthe.

Totale kosten: € 125.000,--.

Subsidie: € 125.000,--.

Startdatum: 1 december 2016.

Einddatum: 31 december 2018.

Voortgang: Volgens plan.

Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren	€ 100.000,--
Openstaande crediteuren	€ 0,--
Saldo per 31 december 2016	€ 125.000,--
Nog te verwachten kosten	€ 125.000,-- -/-
Nog te verwachten inkomsten	€ 0,--
Recreatieschap Drenthe	€ 0,--
Per saldo	€ 0,--

Naam project: **Afronding Tourist Info.**

Betreft: Afronding van de opheffing Stichting Recreatievoorzieningen Drenthe, extra impuls voor de internetontwikkelingen en ontwikkelen algemene informatie brochures.

Totale kosten: € 106.890,--.

Bijdr.derden: € 106.890,--.

Startdatum: 1 januari 2016.

Einddatum: 31 december 2016.

Voortgang: Volgens plan.

Toelichting: Geen bijzonderheden.

Openstaande debiteuren	€ 0,--
Openstaande crediteuren	€ 0,--
Saldo per 31 december 2016	€ 22.164,--
Nog te verwachten kosten	€ 22.164,-- -/-
Nog te verwachten inkomsten	€ 0,--
Recreatieschap Drenthe	€ 0,--
Per saldo	€ 0,--

Bijlage 5

Jaar 2016

Projectnr.	AB/DB-besluit	Project	Bestemd	Totale projectkosten	Uitg. eerdere jaren	Uitgaven	Nog uit te geven	Vrijval/ overschrijd.	Fin.afw.	Status
641	DB: 07-11-2012	St. Geopark de Hondsrug	20.000	zie 2014		20.000	0	0	nee	Klaar
642	Directie	Kwaliteitsteam Natuurlijke Recreatie fase 2	20.000	zie 2015		0	20.000	0	ja	
643	Directie	Interreg (o.a. digitaal)	25.000	zie 2015		0	0	25.000	ja	vrijval
644	AB: 08-10-2014	Recreatiebeheer Drenthe i.s.m. Prov.Dr./Staatsbosbeheer	21.000	zie 2015		21.005	0	-5	ja	Klaar
645	Directie	Continue Vakantie Onderzoek 2016	5.028	15.085		2.415	2.613	0	nee	
646	AB: 01-07-2015	Drentse Fiets 4Daagse	10.000	zie 2015		10.000	0	0	nee	Klaar
647	DB: 27-05-2015	Wandel-/fietsverbinding Assen	25.000	zie 2015		0	25.000	0	nee	
648	Directie	Naturpark	3.000	10.000		0	3.000	0	nee	
649	Directie	Gastvrijheid & Streekeigen ondernemen in Zuidoost Drenthe	5.000	zie 2015		4.000	1.000	0	nee	Klaar
650	DB: 06-04-2016	Recreatie Expert Team Drenthe 3	20.000	100.000		0	20.000	0	ja	
651	Directie	Gemeente Ooststellingwerf	10.000	20.000		0	10.000	0	nee	
652	Directie	Gemeente Hoogeveen Fiets4daagse	2.500	54.500		2.500	0	0	nee	Klaar
653	Directie	Wandelknooppunten-systeem gem. Midden-Drenthe (2)	15.000	115.000		0	15.000	0	ja	

654	Directie	Virtual Reality mountainbiketocht	1.667	6.124		1.378	0	289	nee	Klaar
655	Directie	Activiteiten App Drenthe	15.000	75.000		0	15.000	0	nee	
656	DB: 9-06-2016	Gemeente Noordenveld MTB routes	25.000	300.000		0	25.000	0	nee	
657	Directie	Bestuursexcursie	7.500	10.000		3.813	0	3.687	ja	Klaar
658	Directie	Voetgangersbrug LOFAR gebied	2.000	11.500		2.000	0	0	nee	Klaar
659	Directie	Green Mountain Tour	3.333	29.143		2.250	0	1.083	nee	Klaar
660	Directie	St. Levende Geschiedenis Drenthe - Historische markt	3.000	6.000		3.000	0	0	nee	Klaar
661	Directie	NTFU - MTB-visie	6.700	13.400		0	6.700	0	ja	
662	Directie	NBTC-NIPO Bezoekers-onderzoek natuurgebieden Staatsbosbeheer	5.000	68.565		0	5.000	0	nee	
663	Directie	Ontwerp paneel t.b.v. inrichting parkeerplaats De Wijk	135	750		135	0	0	nee	Klaar
664	Directie	Vitaliteit Verblifsector De Wolden	5.000	20.000		0	5.000	0	nee	
665	Directie	Afspoelplek MTB/paarden Holtigerveld	5.000	zie 567 (2014)		0	5.000	0	nee	
666	Directie	IVN Norg natuurbelevingspad Norg	5.000	20.325		5.000	0	0	nee	Klaar
667	Directie	Revitalisering kanotoerisme Hunze	3.750	7.500		1.875	1.875	0	ja	
668	Directie	E-book Noord-Willemskanaal	5.000	10.000		0	5.000	0	ja	

669	Directie	Playnetic reparatie verhalenpaal	449	449		449	0	0 ja	Klaar
671	Directie	Training Duits	-374	3.560		-374	0	0 ja	Klaar
672	Directie	Pilot digitalisering routes	10.000	30.000		0	10.000	0 ja	
673	Directie	Koepelproject Fietsprovincie ihkv Kwaliteitsimpuls Fietsnetwerk Drenthe	18.750	110.000		0	18.750	0 ja	
674	Directie	Gem. Noordenveld beleefroute 'Op pad met de monniken' Landgoed Terheijl	10.000	27.955		0	10.000	0 nee	
675	Directie	Bike-team Rode Kruis District Drenthe	5.500	11.000		0	5.500	0 nee	
676	Directie	Congres	5.000	13.000		5.641	0	-641 ja	Klaar
677	Directie	MTB onderhoudsfonds	10.000	10.000		10.000	0	0 ja	Klaar
678	Directie	Stimulering Ontwikkeling Vrijetijdssector	2.500	56.750		0	2.500	0 ja	
679	Directie	Ontwikkeling merk Hoogeveen	7.500	45.000		0	7.500	0 nee	
680	Directie	Project Geopark de Hondsrug	-35.449	zie 2012		-35.449	0	0 ja	Klaar
681	Directie	Ecorys rapport	19.025	19.025		19.025	0	0 ja	Klaar
			327.514	1.219.631	0	78.663	219.438	29.413	

626	Directie	Regionaal Landschap: Bewegwijzering/bebording Drents Friese Wold	10.000	40.000		0	10.000	0 ja	
627	Directie	Gemeente Westerveld 'Het grootste en groenste sportpark van Nederland'	2.500	5.000	1.250	1.250	0	0 nee	klaar
628	Directie	Nationaal Beek- en Esdorpenlandschap Dr. Aa Evaluatie en landshapsvisie 2016	2.500	60.000		2.349	0	151 nee	klaar
629	Directie	Onderzoek toeristische informatievoorziening (CELTH)	25.000	45.000		0	0	25.000 ja	vrijval
630	Directie	Project onderzoek arbeidspool sectorplan verblijfsrecreatie	7.500	12.500		6.875	0	625 ja	klaar
633	Directie	Ontwikkeling historische TT- route/Tour de TT	17.000	57.000		0	17.000	0 ja	
634	Directie	Onderzoek toeristenbelasting	2.000	2.000		1.500	0	500 ja	Klaar
636	Directie	Project zorg inclusive fase 2	3.000	3.000		0	0	3.000 ja	Vrijval
637	Directie	Wandelpooppunten gem. De Wolden (1)	15.000	115.000		0	15.000	0 nee	
638	Directie	E-book Hoogeveense Vaart	6.000	10.000		4.647	0	1.353 ja	klaar
Afloop 2014									
541	Directie	Ontwikkeling historische TT- route/Tour de TT	15.000	93.000		0	15.000	0 ja	
542	Directie	Expertteam fase 1	12.250	117.000		0	12.250	0 ja	
543	Directie	Recreatieve voorzieningen Oude Willem	16.045	100.000		0	16.045	0 nee	

566	Directie	Interreg IV onderzoek Wifi	3.300	50.000		4.084	0	-784 ja	Klaar
567	Directie	Informatievoorziening Havelterberg	20.000	zie 2014	13.147	0	0	6.853 nee	vrijval
569	Directie	Gemeente De Wolden fietspad Ruinen 'Kloosterpad'	10.000	150.000		10.000	0	0 nee	Klaar
572	Directie	Ontwikkelingsplan Zuidlaardermeer	1.000	1.000	225	900	0	-125 ja	Klaar
577	Directie	Project Geopark de Hondsrug	10.000	zie 2012		0	0	10.000 ja	Vrijval
578	Directie	Pauperpad Veenhuizen	2.500	zie 2011		0	0	2.500 ja	vrijval
585	Directie	Passantenhaven Dieverbrug inrichting expositieruimte	10.000	49.900		0	0	10.000 nee	vrijval
590	Directie	Familiepad Amelte bij toegangspoort Deurze	10.000	210.000		0	10.000	0 nee	
594	Directie	Megalithcultuur toekomstbestendig maken	2.000	34.000		17	0	1.983 ja	Klaar
Afloop 2013									
508	Directie	Emsland Touristik potenzialanalyse	2.000	50.000		0	0	2.000 nee	vrijval
	Totaal		658.053	3.712.777	24.572	131.399	356.983	145.099	

Bijlage 6

rek. 0904

Bestemmingsreserve fonds Recreatie en Toerisme

	<u>stand per 1 januari</u>	<u>bijdragen gemeenten</u>	<u>uitgaven fonds</u>	<u>extra onttrekking/toevoeging</u>	<u>stand per 31 december</u>	<u>investeringen mogelijk gemaakt door het fonds</u>
verslagjaar 2011	630.293	315.460	-503.628	0	442.125	5.095.426
verslagjaar 2012	442.125	268.753	-328.674	0	382.204	1.519.336
verslagjaar 2013	382.204	243.138	-288.320	0	337.022	5.506.342
verslagjaar 2014	337.022	237.573	-231.552	0	343.046	2.087.249
verslagjaar 2015	343.046	233.309	-225.432	0	350.923	1.572.221
verslagjaar 2016	350.923	232.728	-131.399	0	452.252	1.219.631
Totaal						17.000.205

De middelen welke per 31 december aanwezig zijn in de bestemmingsreserve zijn reeds toegezegd. Veelal betreffen dit bijdragen aan langjarige projecten. De uitbetaling van de gelden vindt veelal achteraf plaats (nadat verantwoording van het project is ontvangen).

Wet Normering Topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze regelgeving verplicht om de bezoldiging van topfunctionarissen toe te lichten.

De topfunctionarissen betreffen de leden van het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de directeur/secretaris.

2016 (bedragen x € 1)

Naam	D.B. Dijkstra	J. Hartog
Functiegegevens	Directeur	Projectleider
Functievervulling 2016	1/1-31/12	1/1-31/12
Omvang dienstverband	1,0	0,4
Gewezen topfunctionaris	nee	ja
Dienstbetrekking	ja	ja
Individueel WNT-maximum	179.000	179.000
Beloning	77.712	31.814
Onkostenvergoeding	5.404	1.591
Beloningen betaalb. op termijn	10.610	4.124
Totaal bezoldiging 2016	93.726	37.529

2015 (bedragen x € 1)

Naam	D.B. Dijkstra	J. Hartog
Functiegegevens	n.v.t.	Directeur
Functievervulling 2015	n.v.t.	1/1-31/12
Omvang dienstverband	0,0	1,0
Gewezen topfunctionaris	n.v.t.	nee
Dienstbetrekking	n.v.t.	ja
Individueel WNT-maximum	178.000	178.000
Beloning	0	86.957
Onkostenvergoeding	0	3.552
Beloningen betaalb. op termijn	0	12.728
Totaal bezoldiging 2015	0	103.237

Het Recreatieschap Drenthe kent een Algemeen Bestuur en een Dagelijks Bestuur. De bestuurders krijgen geen vergoeding voor hun inzet in de betreffende besturen.

In 2016 bestond het Dagelijks Bestuur uit:

De heer E. van Oosterhout (voorzitter/ burgemeester gemeente Aa en Hunze)

De heer J. ten Kate (vice-voorzitter/ wethouder gemeente De Wolden)

De heer J. Zwiers (penningmeester/ wethouder gemeente Coevorden)

De heer R. Wiersema (wethouder gemeente Assen)

De heer D. Dijkstra (secretaris/ directeur Recreatieschap Drenthe)

Het Dagelijks Bestuur bereidt de vergaderingen voor van het Algemeen Bestuur en vertegenwoordigt het Recreatieschap Drenthe naar buiten toe en regelt spoedeisende en wettelijke zaken.

Het Dagelijks Bestuur heeft in 2016 5 keer vergaderd evenals het Algemeen Bestuur.

In het Algemeen Bestuur hadden in het verslagjaar de volgende personen zitting:

De heer E. van Oosterhout (voorzitter/ burgemeester gemeente Aa en Hunze)

De heer J. ten Kate (vice-voorzitter/ wethouder gemeente De Wolden)

De heer J. Zwiers (penningmeester/ wethouder gemeente Coevorden)

De heer R. Wiersema (wethouder gemeente Assen)

Mevrouw N. Hofstra (wethouder gemeente Tynaarlo)

De heer A. Trip (wethouder gemeente Borger-Odoorn)

De heer B.D. Wilms (wethouder gemeente Emmen)

De heer E. Giethoorn (wethouder gemeente Hoogeveen)

De heer H. ten Hulscher (wethouder gemeente Meppel)

De heer K. Smidt (wethouder gemeente Westerveld)

De heer G.J. Bent (wethouder gemeente Midden –Drenthe)

De heer H. Welle (wethouder gemeente Ooststellingwerf)

De heer R.J. Auwema (wethouder gemeente Noordenveld)

De heer D.B. Dijkstra (secretaris/ directeur Recreatieschap Drenthe)

De heer H. Welle heeft met ingang van 11 mei 2016 de functie van de heer S. Derks overgenomen. De heer D.B. Dijkstra is per 1 januari 2016 aangetreden als secretaris c.q. directeur Recreatieschap Drenthe.